

Житомирський державний університет імені Івана Франка
Навчально-науковий інститут педагогіки
Кафедра початкової освіти та культури фахової мови

Укладачі:
Інна КОНОВАЛЬЧУК
Неля РУДНИЦЬКА
Тетяна ШАНСКОВА

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
З ВИРОБНИЧОЇ ЛІТНЬОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

для здобувачів вищої освіти
Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність 013 Початкова освіта

Житомир - 2022

УДК 37.091.33:37822
М 54

*Рекомендовано вченою радою
Житомирського державного університету імені Івана Франка,
протокол № 10 від 24.06. 2022 р.*

Рецензенти:

Климова К.Я. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри іноземних мов Поліського національного університету;

Коновальчук І. І.– доктор педагогічних наук, професор кафедри дошкільної освіти та педагогічних інновацій Житомирського державного університету імені Івана Франка;

Бойко І.І. – кандидат психологічних наук, доцент, завідувач кафедри психології КЗ «Житомирський обласний ІППО» Житомирської обласної ради.

Методичні рекомендації з виробничої літньої педагогічної практики (рівень вищої освіти перший (бакалаврський) Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка, спеціальність 013 Початкова освіта) / укладачі: Коновальчук І.М., Рудницька Н. Ю., Шанскова Т.І. – Житомир: Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2022. – 60 с.

У методичних рекомендаціях обґрунтована мета, завдання та зміст виробничої літньої педагогічної практики для здобувачів вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта, висвітлюється програма практики, форми та методи контролю, вимоги до звітної документації; надаються методичні поради студентам-практикантам щодо організації педагогічного супроводу в різні періоди табірної зміни; підготовки ігор, спортивно – туристичної діяльності; методичні рекомендації щодо проведення бесіди як форми комунікативної взаємодії педагога-організатора з дітьми; вимоги щодо написання звіту та оформлення документації за результатами проходження практики та ін.

Методичні рекомендації адресовані здобувачам вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта, а також керівникам виробничої літньої педагогічної практики.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Мета, завдання та зміст виробничої літньої педагогічної практики	5
Методичні рекомендації виробничої літньої педагогічної практики	10
Рекомендована література.....	39
Додатки.....	41

ВСТУП

У сучасних умовах реформування системи вищої професійної педагогічної освіти важливе місце займає проблема підготовки висококваліфікованих компетентних вчителів початкової школи, здатних ефективно працювати в новій українській школі. Вагоме значення у цьому процесі належить практичній підготовці студентів.

Серед різноманітних видів педагогічних практик, що передбачені освітньою програмою «Початкова освіта» бакалаврського рівня, вагоме значення має виробнича літня педагогічна практика. У процесі практичної діяльності удосконалюються уміння та навички студентів з методик виховної роботи з дітьми в умовах літніх канікул, набувається досвід самостійної організації життя та діяльності тимчасового дитячого колективу, встановлення доцільних стосунків з дітьми, їх батьками.

Практична підготовка здобувачів вищої освіти, зокрема і майбутніх вчителів початкових класів організовується відповідно до «Положення про практики здобувачів вищої освіти Житомирського державного університету імені Івана Франка», визначається навчальним планом, робочою навчальною програмою.

Видання є спробою практично спрямованої систематизації наявного багаторічного досвіду навчання студентів викладачами кафедри початкової освіти та культури фахової мови умінням застосовувати теоретичні знання, отримані при вивченні психолого-педагогічних дисциплін, в конкретній практичній роботі в літніх таборах та сприяння формуванню професійно значимих якостей майбутнього вчителя початкової школи.

Методичні рекомендації містять програму виробничої практики з чітким визначенням її етапів та змісту кожного з них, форми та методи контролю, необхідну звітну документацію, а також детальний опис особливостей функціонування літнього оздоровчого табору, висвітлено функціональні обов'язки педагога-організатора, а також подано практичні поради студентам-практикантам щодо організації виховної роботи у літніх оздоровчих таборах.

МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ЗМІСТ ВИРОБНИЧОЇ ЛІТНЬОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Рік підготовки	3
Семестр	6
Кількість тижнів	3
Кількість кредитів	4,5
Загальна кількість годин	135
Вид контролю	Диференційований залік

Мета: формування умінь застосовувати теоретичні знання в процесі вирішення педагогічних завдань в умовах реального виховного процесу в літній оздоровчий період, набуття досвіду самостійної організації життєдіяльності тимчасового дитячого колективу, створення умов для професійного становлення майбутнього педагога та оволодіння методикою виховної роботи з дітьми в літній період.

Завдання:

- формувати вміння здійснювати оздоровчу, виховну, розвивальну роботу з дітьми під час літнього оздоровчого періоду;
- виробити уміння і навички самостійної роботи з дітьми в літній оздоровчий період;
- виховувати відповідальне ставлення до проведення виховної роботи з дітьми в літній оздоровчий період;
- розвивати творчі здібності при організації і проведенні занять у гуртках, секціях, клубах за інтересами під час літнього відпочинку дітей;
- встановлювати педагогічно правильні відносини з дітьми в умовах літніх оздоровчих закладів.

ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

Зміст	Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти
Підготовчий етап	
1. Участь у роботі настановчої конференції	розробляє індивідуальний план; знайомиться з метою і завданнями практики; визначає зміст завдань.
Робочий етап	
1. Ознайомлення з умовами роботи, правилами внутрішнього	вивчає склад загону, перевіряє ступінь готовності дітей до перебування у таборі;

розпорядку, традиціями літнього оздоровчого табору.	організовує діяльність загону, слідкує за виконанням дітьми розпорядку дня, організовує їхній побут;
2. Організаційно-педагогічна робота.	аналізує специфіку прояву вікових та індивідуальних особливостей вихованців, стану їх здоров'я, умов життя вихованців; освоює елементарні вміння передбачати та діагностувати поведінку дітей; визначає та планує конкретні виховні заходи, враховуючи цілі та завдання виховної роботи, орієнтуючись на вікові та індивідуальні особливості школярів, беручи до уваги соціально-психологічні особливості розвитку дитячого колективу; досліджує проблеми педагогічного керування організацією дитячого дозвілля і процесу формування культурних запитів особистості, організовує роботу з тимчасовим дитячим колективом; організовує самоврядування в колективі і спрямовує його діяльність; створює умови для стимулювання соціальної активності; створює умови для розвитку самодіяльності, творчості дітей та підлітків;
3. Планування роботи загону на зміну.	складає план роботи загону; використовує різноманітні форми, методи, засоби і прийоми виховної роботи в загоні оздоровчого табору з метою організації дитячого дозвілля та відпочинку; організовує виховну діяльність на засадах творчої взаємодії у системі відносин "вожатий (вихователь) – діти";
4. Проведення творчої виховної діяльності за різними напрямками виховної роботи	проводить загонові та загально табірні оздоровчі заходи; організовує і проводить спортивні змагання і свята, рухливі і спортивні ігри;

(моральне, трудове, економічне, фізичне, гігієнічне, естетичне, громадянське).	здійснює загартування організму дітей, плавання; планує і проводить загонові «вечірні вогники»: знайомства, аналіз дня, тематичний, прощальний; організовує самообслуговування і трудові акції, трудові десанти і операції по благоустрою та озелененню території табору;
5. Загартування організму дітей.	проводить загонові справи по охороні природи і раціональному використанню її ресурсів; природничі екскурсії; планує і проводить змагання за бережне ставлення і охорону суспільної власності;
6. Організація дозвілля дітей.	проводить години спілкування морально-етичного спрямування: про гуманізм, колективізм, дружбу і товаришування, про культуру поведінки; організовує читання і обговорення книг, кінофільмів; проводить години милування, хвилини з мистецтвом; організовує і проводить конкурси юних художників, співаків, танцюристів, огляди художньої самодіяльності, відвідування музеїв і виставок, вечори казок, поезії тощо; проводить заходи спрямовані на вивчення історії свого краю: збір краєзнавчого матеріалу для виставки, проведення днів лісу, птахів; проводить тренінгові заняття в загоні на подолання конфліктної ситуації; проводить інструктаж по правилам техніки безпеки та поведінки на території табору, за територією табору, в лісі, на воді тощо;
7. Дотримання правил техніки безпеки.	проводить інструктаж по правилам техніки безпеки та поведінки на території табору, за територією табору, в лісі, на воді тощо; дотримується правил безпеки життя дітей під час купання, походів, екскурсій, спортивних змагань;
8. Випуск стінгазети.	Оформлює загоновий куточок, виготовляє призи;
9. Індивідуальна робота.	проводить індивідуальну виховну роботу з дітьми та підлітками;

	взаємодіє з дітьми, підбирає індивідуальний підхід до дитини; вивчає та аналізує досвід кращих вожатих, вихователів, інструкторів з фізичної культури, керівників гуртків; здійснює аналіз та самоаналіз організації та проведення системи виховної роботи в загоні (таборі); веде психолого-педагогічну документацію;
10. Робота з батьками.	проводить бесіди з батьками.
Заключний етап	
1.Оформлює звітну документацію.	узагальнює отримані під час практики результати;
2. Підготовка до підсумкової конференції	готує виступ-презентацію на підсумкову конференцію з літньої педагогічної практики.

ФОРМИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Контроль за результатами проходження здобувачем вищої освіти виробничої літньої педагогічної практики здійснює керівник з педагогічної практики.

В звітний період керівник з виробничої літньої педагогічної практики приймає й перевіряє звітну документацію.

Після представлення й перевірки звітної документації відбувається захист результатів виробничої літньої педагогічної практики на підсумковій конференції та виставляється залік.

ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ З ВИРОБНИЧОЇ ЛІТНЬОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Після закінчення літньої педагогічної практики кожний здобувач вищої освіти подає таку звітну документацію:

1. Щоденник практики, який обов'язково містить відгук здобувача вищої освіти про проходження практики, підписана керівником і завірена печаткою установи, куди він був направлений для проходження практики.
https://zu.edu.ua/teaching_norm.html

2. Звіт здобувача вищої освіти про практику в оздоровчому закладі. В звіті повинно знайти відображення таке:

а) загальні дані про роботу в закладі: місце знаходження закладу, прізвище, ім'я, по батькові керівника закладу, заступника керівника закладу з виховної роботи, час перебування в закладі, з дітьми якого віку працював;

б) основні питання, що стосуються змісту, форм, методів роботи в закладі;

в) як були використанні під час практики теоретичні знання з педагогіки, психології, шкільної гігієни та інших дисциплін;

г) чого навчили дітей і чому навчились самі, що з цього, може стати в нагоді для роботи в школі, житті, для роботи з дітьми за місцем проживання;

д) з якими труднощами зустрілись і як їх подолали;

е) висновки і пропозиції щодо поліпшення виховної роботи в закладі, підготовки студентів до літньої педагогічної практики, організації і керівництва цієї практикою.

3. Щоденник педагога-організатора.

4. План-сітка.

5. Загоновий куточок.

6. Методична розробка виховного заходу.

На основі всіх матеріалів, що характеризують роботу здобувач вищої освіти, в залікову книжку ставиться залік. Всі матеріали здобувачі вищої освіти подають на кафедру не пізніше 27 червня поточного навчального року.

НОРМИ ОЦІНЮВАННЯ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

№	Вид діяльності здобувача вищої освіти	Термін виконання	Кількість балів
12.	Виконання завдань практики	Впродовж практики	40
13.	Виконання індивідуальних завдань	Впродовж практики	10
14.	Оформлення звітної документації	Впродовж практики	20
15.	Своєчасність подачі звітної документації	Через два робочі дні після завершення практики	5
16.	Захист практики	4-5 робочий день після завершення практики	25

	Всього:		100
--	----------------	--	------------

**ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ВИРОБНИЧИХ ПРАКТИК
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Оцінка за університетською шкалою	100-бальна шкала оцінювання	Оцінка ECTS
<i>Відмінно</i>	90 – 100	A
<i>Добре</i>	82 – 89	B
	74 – 81	C
<i>Задовільно</i>	64 – 73	D
	60 – 63	E
<i>Незадовільно</i>	35 – 59	FX
<i>Незадовільно</i>	0 – 34	F

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
З ВИРОБНИЧОЇ ЛІТНЬОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ**

**ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ВИХОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ
ЛІТНЬОГО ОЗДОРОВЧОГО ТАБОРУ.**

Дитячий заклад оздоровлення й відпочинку постійно або тимчасово діючий, спеціально організований або пристосований заклад, призначений для оздоровлення, відпочинку, розвитку дітей, що має визначене місце розташування, матеріально-технічну базу, кадрове забезпечення та технології для надання послуг з оздоровлення та відпочинку дітей відповідно до державних соціальних стандартів надання послуг з оздоровлення та відпочинку.

Дитячі заклади оздоровлення й відпочинку у своїй діяльності керується Конституцією України, Сімейним кодексом України, законами України «Про охорону дитинства», «Про позашкільну освіту» та іншими законами, міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, указами Президента України та Кабінету Міністрів України, наказами та розпорядженнями центральних органів виконавчої влади, до сфери управління яких він належить, рішеннями місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, іншими нормативно-правовими актами.

Основні засади державної політики у сфері оздоровлення та відпочинку дітей, повноваження органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування, правові, фінансові та організаційні засади утворення і

діяльності дитячих закладів оздоровлення та відпочинку, права, обов'язки та відповідальність усіх учасників процесу визначені Законом України «Про оздоровлення та відпочинок дітей» (від 04.09.2008 №375-VI із змінами). Конкретизуються ці положення у Типовому положенні про дитячий заклад оздоровлення та відпочинку, що затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 28.04.2009 №422 (із змінами від 22.08.2018 №656).

Функції державної системи виховання та оздоровлення дітей:

1. Розвиваюча – як основа соціалізації дитини.
2. Оздоровча – поєднує в собі відпочинок і освіту.
3. Культурологічна – полягає в забезпеченні включення дитини як особистості в культурне життя загону, табору, країни в цілому.
4. Комунікативна – містить в собі організацію повноцінного спілкування дітей з дітьми; дітей з педагогами; педагогів між собою; навчання дітей, що приїжджають у дитячий табір, навичкам конструктивного спілкування.

У Національній доктрині розвитку освіти України ХХІ століття побудова ефективної виховної системи розглядається як один із основних шляхів реформування освіти як соціального інституту. Виховання – це актуалізація духовності, формування світогляду, в основі якого ідеали і ціннісні орієнтації, ідеї та переконання, що стоять в основі багатогранного процесу формування особистості.

У Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді визначаються основні принципи організації виховного процесу: акмеологічний принцип, принцип національної цілеспрямованості, культуровідповідності, цілісності, психологічного супроводу, технологізації, діалогу тощо. Всі принципи важливі складові системи, взаємопов'язані, їх гармонійне поєднання є запорукою ефективного виховного процесу.

Принципи організації виховного процесу.

Принцип національної спрямованості передбачає формування національної самосвідомості, патріотизму, виховання любові до рідного краю, свого народу, шанобливе ставлення до його культури; повагу, толерантне ставлення до культури всіх національностей, які проживають в Україні.

Принцип культуровідповідності підкреслює, що виховання здійснюється культурологічний процес, формування базису культури особистості.

Принцип цілісності передбачає, що виховання організується як системний педагогічний процес, який спрямовується на гармонійний та всебічний розвиток особистості, формування в неї цілісної картини світу.

Акмеологічний принцип окреслює побудову виховного процесу так, щоб вихованець засвоїв найвищі морально-духовні цінності, створення умов

оптимальної самореалізації підростаючої особистості, розвиток її індивідуальних можливостей і здібностей.

Принцип суб'єкт-суб'єктної взаємодії зазначає, що учасники виховного процесу є рівноправними партнерами у процесі спілкування, ставляться уважно до поглядів один одного, визнають право на відмінність, узгоджують свої позиції.

Принцип адекватності виховання до психологічних умов розвитку особистості. Вихователь зосереджує свою увагу на особистості дитини, бере до уваги її вікові індивідуальні особливості, виробляє індивідуальну програму її розвитку.

Принцип особистісної орієнтації передбачає культивування у підростаючої особистості почуття самоцінності, впевненості у собі, визнання її права на вільний розвиток та реалізацію своїх здібностей.

Принцип превентивності зазначає, що держава, виховні інститути, здійснюють профілактику негативних проявів поведінки дітей та учнівської молоді, допомагають їм виробити імунітет до негативних впливів соціального середовища.

Принцип технологізації. Виховний процес передбачає науково обґрунтовані дії педагога та відповідно організовані ним дії вихованців, підпорядковані досягненню спеціально спроектованої системи виховних цілей, що узгоджуються з психологічними механізмами розвитку особистості та ведуть до кінцевої мети виховання.

Основні принципи виховання реалізуються у таких напрямках роботи з дітьми в літній період:

- національно-патріотичне;
- морально-духовне виховання;
- фізичне виховання;
- естетичне виховання,
- екологічне виховання,
- економічне виховання.

Визначення термінів змін законом:

- **відпочинкова зміна** - період перебування дитини в дитячому закладі оздоровлення та відпочинку не менше 14 днів;
- **оздоровча зміна** – період перебування дитини в дитячому закладі оздоровлення та відпочинку не менше 21 дня, протягом якого дитина отримує послуги з оздоровлення та відпочинку;
- **профільна зміна** (туристична, спортивна, додаткової освіти: юних біологів, математиків, екологів тощо) – період перебування дитини в дитячому

закладі оздоровлення та відпочинку, протягом якого дитина крім послуг з оздоровлення та відпочинку отримує комплекс послуг, спрямованих на розвиток певних здібностей та інтересів;

- **тематична зміна** – оздоровча або відпочинкова зміна, протягом якої дитина крім послуг з оздоровлення та відпочинку отримує комплекс додаткових послуг, спрямованих на розвиток її здібностей та інтересів за напрямами позашкільної освіти, фізичної культури та спорту, соціальної реабілітації, соціального захисту тощо за спеціальною програмою;

- **відпочинок** – комплекс спеціальних заходів соціального, виховного, медичного, гігієнічного, спортивного характеру, що забезпечують організацію дозвілля дітей, відновлення фізичних і психічних функцій дитячого організму, сприяють розвитку духовності та соціальної активності дітей, що здійснюються в дитячому закладі оздоровлення та відпочинку протягом відпочинкової зміни.

- **оздоровлення** – комплекс спеціальних заходів соціального, виховного, медичного, гігієнічного, спортивного характеру, спрямованих на поліпшення та зміцнення фізичного і психічного стану здоров'я дітей, що здійснюються в дитячому закладі оздоровлення та відпочинку протягом оздоровчої зміни.

Функціональні обов'язки педагога-організатора.

1. Організує виховну, оздоровчу роботу в загоні, неухильно виконуючи пам'ятки, інструкції, вимоги визначені Законом України «Про оздоровлення та відпочинок дітей» та положеннями про дитячий заклад оздоровлення та відпочинку.

2. Планує та проводить виховну роботу в загоні літнього табору (центру). Контролює дотримання дітьми режиму дня, правил поведінки й моралі, техніки безпеки.

3. Ураховує індивідуальних особливостей та інтересів дітей застосовує різноманітні форми й методи організації їхнього дозвілля, виховання особистості, розвитку творчих здібностей і нахилів.

4. Забезпечує організованість, дисципліну й порядок у загоні, виконання режиму дня, збереження матеріальних цінностей.

5. Проводить діагностику в загоні з метою вивчення знань, інтересів, захоплень дітей, особливостей їх індивідуально-типологічних особливостей.

6. Планує роботу загону на зміну, на день, здійснює педагогічний аналіз свого робочого дня в щоденнику педагога-організатора.

7. Бере участь у роботі педагогічної та методичної рад табору.

8. Відповідає за повну безпеку життя і здоров'я дітей, психологічного клімату в загоні (групі), чітке виконання дітьми режиму дня, планів виховної,

культурно-масової та спортивно-оздоровчої роботи табору, суворе дотримання ними правил поведінки, техніки

9. Вживає заходів щодо попередження негативних проявів у дитячому колективі, проводить роботу з профілактики девіантної поведінки, шкідливих звичок, пропагує здоровий спосіб життя.

10. Проводить з дітьми бесіди щодо дотримання ними правил особистої гігієни, техніки безпеки, дій в екстремальних ситуаціях.

11. Бере участь у розробці сценарних планів, підготовці проведенні таборових заходів.

12. Бере участь Підвищує свою професійну майстерність, беручи участь у роботі педагогічної та методичної рад табору, семінарах, конференціях, інноваційних іграх, а також шляхом самоосвіти.

13. У роботі з дітьми дотримується демократичних принципів (право кожної дитини на участь у будь-якій справі, право на вибір).

14. Організовує дитячі змагання в загоні, підведення підсумків разом з органами дитячого самоврядування.

15. Працює з батьками дітей.

16. Здійснює творче планування діяльності загону.

17. Забезпечує охайність дітей в загоні (одяг, взуття, головні убори).

18. Контролює процес одягання дітей відповідно до погодних умов.

19. Організовує самообслуговуючу, громадсько-корисну працю дітей в загоні.

Відповідальність педагога-організатора.

Педагог-організатор табору несе персональну відповідальність:

- за збереження життя, здоров'я дітей свого загону;
- за безпеку дітей під час походів, екскурсій, інших культурно-масових заходів за межами табору (центру);
- за виконання покладених на нього обов'язків.

БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ТАБОРУ

До обов'язків педагога-організатора з питань охорони праці належать:

- ознайомлення з вступним та первинним інструктажем на робочому місці;
- проведення з дітьми, які перебуватимуть у таборі, бесід з питань безпеки життєдіяльності;
- дотримання санітарно-гігієнічних вимог у приміщеннях табору;
- організація харчування відповідно до санітарних норм;
- проведення цільових інструктажів з дітьми перед проведенням розважальних програм, екскурсій, заходів, тощо.

Первинний інструктаж з безпеки життєдіяльності дітей в літній період
(відповідно до рекомендацій МОН «Всеосвіта»)
<https://vseosvita.ua/news/pravyla-povedinky-ditei-pid-chas-litnikh-kanikul-41665.html>

Рекомендації щодо запобігання поширенню COVID-19

- При перших симптомах респіраторних захворювань (підвищеній температурі, появі кашлю, нежитю або ускладненні дихання) потрібно негайно звернутися за медичною допомогою та обов'язково зателефонувати сімейному лікарю.
- Амбулаторне (домашнє) лікування суворо заборонено у разі, якщо людина перебуває у групі ризику або має такі симптоми: утруднене дихання, кровохаркання, нудоту, ядуху, блювання, сплутаність свідомості.
- Необхідно частіше провітрювати приміщення. Доступ чистого повітря перешкоджає розповсюдженню вірусів.
- Усі поверхні: дверні ручки, стільниці, клавіатуру тощо – потрібно регулярно протирати дезінфекційним засобом.
- Потрібно регулярно мити руки з милом протягом 30–40 секунд або обробляти їх спиртовмісним засобом.
- У громадських місцях носити маску або респіратор, намагатися не чіпати руками очі, ніс, рот.
- Потрібно отримуватись правил респіраторної гігієни: під час кашлю або чхання прикривати рот і ніс серветкою або згином ліктя; використану серветку відразу викидати у контейнер для сміття.
- Дотримуватися звичайних правил гігієни в продуктових магазинах, де продаються м'ясо, риба, інші продукти тваринного походження.
- Не вживати в їжу сирі продукти тваринного походження (м'ясо, птицю, рибу, яйця) або ті продукти, які не пройшли належну термічну обробку.
- Варто уникати будь-яких контактів з тваринами (бродячими котами, собаками, птахами, гризунами, кажанами).
- Необхідно дотримуватись дистанції: триматися від людей на відстані мінімум 1,5–2 метра, особливо якщо у них кашель, нежить, підвищена температура.
- Обов'язково пройти лабораторне дослідження, якщо мали контакт з людиною, хворою на COVID – 19.

Правила пожежної безпеки, електробезпеки

- Заборонено брати з собою вогнєнебезпечні предмети, які можуть спричинити пожежу (запальнички, сірники, петарди, бенгальські вогні, фєсрверки, цигарки, легкозаймисті речовини, вогнезаймисту рідину тощо).

- У жодному разі не можна брати на вулиці чи в іншому місці незнайомі чи чужі предмети, зокрема побутову техніку, не вмикати їх у розетку вдома чи в інших установах – це може призвести до надзвичайної ситуації.
- Користуватися електроприладами тільки сухими руками і у присутності батьків (дорослих). У разі виявлення обірваних проводів, неізолюваної проводки, її іскріння, слід негайно повідомити дорослих.
- Не збиратися біля проходів у громадських установах, на входах та виходах, у приміщеннях вестибюлю.
- У разі пожежної небезпеки на кшталт наявності вогню, іскріння, диму потрібно негайно вийти на повітря (за двері, на балкон) та покликати на допомогу. Також необхідно подзвонити у службу пожежної охорони за номером 101, назвати своє ім'я, прізвище, коротко описати ситуацію (наявність вогню, диму, кількість людей у приміщенні) також свій номер телефону.
- При появі запаху газу у приміщенні у жодному разі не вмикати електроприлади, не користуватися стаціонарним чи мобільним телефоном, відчинити вікна, двері, перевірити приміщення, вимкнути газову плиту, якщо вона була ввімкнена та вийти з приміщення; покликати на допомогу дорослих, негайно повідомити у газову службу за номером 104 чи у пожежну охорону 101; назвати своє ім'я, прізвище, коротко описати ситуацію й залишити свій номер телефону.

Правила безпеки дорожнього руху

- Необхідно рухатися тротуарами і пішохідними доріжками з правого боку.
- За межами населених пунктів, рухаючись узбіччям чи краєм проїжджої частини, обов'язково йти назустріч руху транспортних засобів.
- Необхідно користуватись виключно пішохідними переходами, зокрема підземними і наземними.
- У місцях із регульованим рухом слід керуватися тільки сигналами регулювальника чи світлофора.
- Необхідно виходити на проїжджу частину позаду транспортних засобів, упевнившись, що не наближаються інші транспортні засоби.
- Чекати на транспортний засіб потрібно тільки на посадкових майданчиках (зупинках), тротуарах, узбіччях, не створюючи перешкод для дорожнього руху.
- На трамвайних зупинках, не обладнаних посадковими майданчиками, можна виходити на проїжджу частину лише з боку дверей і тільки після зупинки трамвая.
- У разі наближення транспортного засобу з увімкненим проблісковим маячком червоного або синього кольору чи спеціальним звуковим сигналом, потрібно утриматися від переходу проїжджої частини або негайно залишити її.

- Категорично заборонено вибігати на проїжджу частину, влаштовувати на ній або поблизу неї ігри.
- Заборонено виїжджати на проїжджу частину на інших засобах для катання (скейтборд, самокат, ролики тощо); обирати місце для катання слід на дитячих майданчиках.
- Дітям заборонено перебувати поблизу залізничних колій без супроводу дорослих.
- Якщо користуєтесь транспортним засобом, потрібно сидіти або стояти тільки у призначених для цього місцях, тримаючись за поручні або інші пристосування.

Профілактика шлунково-кишкових захворювань

Для попередження кишкових інфекцій, які ще влучно називають хворобами «брудних рук», необхідно дотримуватись простих і доступних кожному правил:

- Насамперед мити руки перед вживанням їжі, після туалету та приходу з вулиці.
- Вживати у їжу тільки ретельно миті овочі, фрукти, ягоди.
- Не купувати у випадкових осіб на стихійних ринках, в антисанітарних умовах, молочні та м'ясні продукти.
- Не купувати «з рук» кондитерські кремові вироби, які без належної термічної обробки та умов виготовлення можуть стати середовищем для життєдіяльності і накопичення хвороботворних мікроорганізмів.
- М'ясні продукти необхідно варити, смажити до повної готовності, бо достатня термічна обробка знищує збудників небезпечних хвороб.

Правила поведінки в умовах підвищення температури повітря

- Не слід проводити багато часу на відкритому сонці, коли воно особливо активно (з 12:00 до 17:00 годин), якщо довелося вийти вдень у спеку – намагайтеся перебувати в тіні.
- Під час виходу на вулицю не забувати надіти головний убір.
- Літній одяг має бути легким і лише з натуральних тканин (бавовна, льон).
- Потрібно пити достатню кількість рідини (не менше 2-х літрів води на день), краще відмовитись від газованих напоїв.
- За можливості уникати фізичних навантажень (у спеку) і задушливих приміщень (у будь-який час).

РЕКВІЗИТ ПЕДАГОГА-ОРГАНІЗАТОРА

1. Особисті документи: паспорт, ідентифікаційний код, направлення на місце проходження практики, книжка медичного огляду, довідка про освіту (копія диплома, довідка про незакінчену вищу освіту тощо), посвідчення про додаткову набуту спеціальність, трудова книжка (за наявності).

2. Робочий щоденник.
3. Годинник, секундомір, компас, ніжик, ліхтарик, свисток, голки та нитки.
4. Канцелярський мінімум: набір ручок, олівців, гумка, папір різного формату, лінійка, фломастери, фарби, плакатні пера, пензлі, клей, кнопки, скоч, ножиці.
5. Форма одягу: парадна, вихідна, повсякденна, робоча, спортивна.
6. Одяг та взуття: спортивні, туристичні, пляжні.
7. Предмети особистої гігієни.
8. Особиста медична аптечка.

ПЕРЕЛІК МЕТОДИЧНИХ МАТЕРІАЛІВ ПЕДАГОГА-ОРГАНІЗАТОРА ДЛЯ РОБОТИ В ЛІТНЬОМУ ОЗДОРОВЧОМУ ТАБОРІ.

1. 10-15 різнопланових ігор.
2. 5-10 текстів та мелодій дитячих пісень.
3. 8-10 заготовок справ для дозвілля: вікторини, конкурси, свята, розваги тощо.
4. 8-10 цікавих розповідей (історій), які можна розповісти з ходу: для першого знайомства, зміни настрою, теми розмови, тощо.
5. 8-10 історій з життя (біографій) цікавих людей: історичних осіб, артистів, спортсменів, тощо.
6. Сценарні розробки 8-10 тематичних заходів: свята, шоу, концерту, фестивалю тощо.
7. Фонограми для озвучування заходів.
8. Матеріали (вирізки з газет, журналів) для обговорення та бесід.
9. Плани роботи та необхідний реквізит для гуртка (клубу, секції).
10. Матеріали та заготовки для загонового куточка, газети, оголошень.
11. 5-10 видів шрифтів для оформлювальних робіт.
12. Матеріали для різноманітного анкетування та тестування.
13. Знаки розрізнення для дітей загону або матеріали для їх виготовлення: значки, нашивки, шеврони, кепі, стрічки тощо.
14. 5-10 вправ ранкової гімнастики.
15. 10-15 конкурсів для «Веселих стартів».
16. Календар пам'ятних дат літа.
17. Банк ідей

ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД В ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ ПЕРІОД ЗМІНИ

Зміна в літньому таборі – це певний період його роботи, протягом якого здійснюється повноцінний оздоровчо-освітній процес та реалізується весь комплекс педагогічних завдань.

У структурі зміни виділяють *три основних періодів*: *організаційний, основний, завершальний*. Зупинимося на короткому аналізі періодів зміни.

Організаційний період – це:

- перший і важливий етап життєдіяльності дитини в умовах дитячого табору;
- сприятливий час для формування тимчасового дитячого колективу;
- період процесу нормотворення.

В організаційний період:

- проходить адаптація дітей до життя в нових умовах;
- відбувається формування взаємовідносин у тимчасовому дитячому колективі;
- формується загальне враження і ставлення дітей до педагога-організатора;
- будується структура самоврядування.

Мета діяльності педагога-організатора в організаційний період: створення максимально сприятливих умов для адаптації та звикання дітей до специфіки табору; формування тимчасового дитячого колективу та проектування творчої діяльності дітей.

Завдання педагога-організатора в організаційний період:

- познайомити дітей, створити сприятливий емоційний настрій;
- створити тимчасовий дитячий колектив і згуртувати команду;
- проаналізувати очікування дітей і врахувати їх при плануванні роботи;
- ознайомити дітей з традиціями табору;
 - познайомити дітей з тематикою зміни, створити план роботи загону з урахування побажань дітей;
 - ознайомити дітей з режимом дня;
 - пред'явити єдині педагогічні вимоги до поведінки і дисципліни дітей;
 - створити умови для адаптації дітей;
 - вивчити інтереси, захоплення, схильності, особливості характеру і темпераменту вихованців;
 - розкрити потенціал особистості дитини, її знання, вміння, навички;
 - створити психологічно безпечну атмосферу в колективі;
 - виявити лідерів, організаторів, творчих особистостей в колективі;
 - обрати органи самоврядування, визначити їх функції, план дій;
 - вибудувати роботу з напарником
 - оформити документацію (списки дітей, педагогічний щоденник).

Перелік обов'язкових заходів і видів діяльності організаційного періоду зміни

Організаційно-побутовий збір – повідомлення дітям основних правил табору, ознайомлення із санітарно-гігієнічними нормами.

Тренінг знайомств – загоновий захід, який включає в себе різноманітні ігри на знайомство, що дозволяє дізнатися про вподобання, вміння, інтереси всіх членів тимчасового дитячого колективу.

Вечір традицій – знайомство із нормами поведінки, прийняття традицій та правил діяльності тимчасового дитячого колективу.

Воркшоп – активна форма роботи, що проводиться в колективі з метою виявлення можливостей і здібностей дітей та дозволяє активізувати їх потенціал та інтерес до творчої діяльності.

Моделювання загонового кутка – презентація ідей, розробку ескізів загонового кутка з подальшим колективним виготовленням.

Вибори лідера – серед бажаючих займати пост лідера та тих дітей, які мають відповідні задатки, проводиться ряд конкурсів.

Колективне творче планування. Під час заходу кожна з творчих груп або кожен з дітей пропонує тематику та ідею проведення загонових заходів на зміну.

ДЕНЬ ЗНАЙОМСТВ У ТАБОРІ

Збір-знайомство. Дуже важливий момент в перший день – це знайомство. Збір-знайомство – захід, який включає в себе різноманітні ігри на знайомство, що дозволяють дізнатися про вподобання, вміння та інтереси всіх членів тимчасового колективу та згуртувати його. Збір знайомств у таборі розпочинається зверненням педагога до дітей: розповідають про традиції табору, про себе, свої захоплення та інтереси, розповідають про найбільш цікаві справи у таборі.

Діти можуть заповнити анкету:

- що ти вмієш робити, чого можеш навчити товаришів?
- твої інтереси, захоплення?
- чого б ти хотів навчитись у таборі? Обов'язково під час збору знайомств педагог має провести кілька ігор з метою знайомства дітей один з одним, виявлення лідерів.

«Мій портрет у променях сонця». Ведучий пропонує учасникам намалювати сонце, в центрі сонячного кола намалювати свій портрет, а на кожному з промінчиків написати свої достоїнства, риси характеру, досягнення тощо.

«Сніжний ком». Варіант класичного способу познайомитися в перший день в таборі. Можна дізнатися імена та іншу інформацію про своїх майбутніх друзів. Все розташовуються в колі, педагог-ведучий говорить своє ім'я, наступна дитина повторює ім'я ведучого і вимовляє своє, третя дитина повторює ім'я двох перших осіб, потім повідомляє своє. Естафета переходить по колу до початкового гравця, який повторює імена всіх присутніх. Інший варіант гри трохи складніше: слід назвати не тільки своє ім'я, але і рису характеру або факт, який описує учасника. Цікаво буде, якщо якість буде називатися на ту букву, що і ім'я. Наприклад, Костянтин, креативний. У дітей виникне певна асоціація, і вони швидше запам'ятають імена. Закінчивши коло, перший гравець все так же повторює почуте. Якщо є бажання доповнити або ускладнити завдання, то можна крім цих знань називати місто, предмет, транспорт. Наприклад: Поліна, поїду на поні в Пекін за піском.

Гра-подорож «Здрастуй, табір!». Літній табір для дітей – це ціла країна, і з нею треба дітей познайомити, тому в перший день організовується гра-подорож «Здрастуй, табір». Для цієї гри необхідно підготувати маршрутні картки. Маршрутна картка – це лист, де намальований маршрут подорожі основні визначні місця табору, місце їх розташування, послідовність зупинок на шляху слідування. Зупинки плануються відповідно до змісту потрібної інформації про табір. Героїв кожної станції можуть зіграти колеги. Наприклад, під час цих зупинок діти можуть зустріти Дідуся-Лісовичка (він розповість про навколишній ліс, про те, як слід вести себе в лісі, поцікавиться, чи можуть діти розпізнавати породи дерев, їстівні гриби) або Лікаря Пілюлька (у медичному пункті їх зустріне медична сестра і пояснить, навіщо одягати в сонячну погоду капелюшок, запитав, що вони знають про лікарські рослини) тощо.

Прийняття групових правил (законів життя) мандрівного табору.

Обладнання: великий аркуш паперу, маркери, стрічка або кнопки.

Педагог розповідає про необхідність прийняття правил і пропонує дітям висловити своє ставлення до правил: я згоден з прийнятим правилом – підніми великий палець вгору, не погоджуюсь – опусти великий палець вниз і скажіть, чому, на твою думку, це правило не підходить тобі або команді.

Ведучий: Для того, щоб дні перебування в мандрівному таборі пройшли цікаво, корисно, радісно, інформативно і не забуваємо, необхідно узгодити деякі правила життя в нашому таборі. Ми приймаємо всіх і кожного такими, якими вони є. Нам дуже важливо, щоб час, проведений в таборі, для кожної дитини був безпечним та комфортним, цікавим і веселим, минув з користю для здоров'я та залишив незабутні враження.

Тому для всіх без винятку дітей та дорослих у нас діють прості правила поведінки:

- Дотримуватися правил внутрішнього розпорядку та режиму дня;
- На території мандрівного табору, категорично, заборонено вживання будь-яких спиртних напоїв (у тому числі пива та енергетичних напоїв), паління, вживання та розповсюдження наркотиків;
- Заборонено самовільно, без супроводу аніматора, виходити за межі табору;
- Заборонено розпалювати вогонь та використовувати легкозаймисті предмети (сірники, запальнички) в приміщеннях і кімнатах табору;
- Заборонено брати в табір гострі та ріжучі предмети, а також, петарди, вибухонебезпечні і легкозаймисті речовини, пневматичну зброю;
- Заборонено завдавати моральний шкоду та ображати інших, як дітей так і дорослих ;
- Заборонено будь-які види дискримінації та прояви не поваги через відмінності за національністю, віросповіданням, різницею поглядів, віком, достатком тощо;
- Заборонено вживати нецензурні слова та вирази;
- Заборонено завдавати матеріальну шкоду таборовому майну, об'єктам природи, а також, майну інших учасників табору.

Приклади ігор на знайомство

Гра «Сніжна куля». Цю гру можна вважати класичним варіантом знайомства дітей в таборі. Вона має вже кілька різновидів. Традиційно в неї грають в такий спосіб.

Всі учасники стають або сідають по колу. Вожатий називає своє ім'я. Наступний гравець говорить, як звуть першого гравця, а потім представляється сам. Третій учасник вже називає двох попередніх дітей по іменах, потім повідомляє своє ім'я. Гра триває, закінчує її перший гравець, який називає всіх по черзі по іменах.

Додатково гравці можуть називати не тільки ім'я, але і якусь свою якість, додатково характеризуючи себе. За умовами гри якість повинна починатися на ту ж букву, що і ім'я. Наприклад: Іванна, ініціативна. Гра проводиться також по колу, завершує її перший гравець, який повторює все почуте.

Для молодших дітей гру можна урізноманітнити тим, що учасники, називаючи своє ім'я, виконують який-небудь рух, яке всім потім треба повторити.

«Цип-цип». Всі учасники стають у коло, а педагог-організатор – всередину кола. Якщо ведучий каже комусь "цап", то ця людина має швидко назвати ім'я свого сусіда праворуч, "цип" – ім'я сусіда зліва, "цип-цип" – усі учасники міняються місцями.

Якщо хтось із учасників не зміг швидко відповісти на запитання ведучого (відповів не відразу чи неправильно), то він стає ведучим, і гра продовжується.

Гра «Компліменти». Учасники гри сидять у колі. У одного з них м'яч. Він говорить комплімент іншому учаснику, кидає йому м'яч. Той учасник дякує і продовжує так само.

Щоб краще пізнати дітей:

Заздалегідь заготовлюються зірочки з питаннями. Перший вожатий пропонує дітям закрити очі і уявити, що на небі - зорепад, в цей час другий вожатий розкладає перед кожною дитиною по одній зірочці. Діти відкривають очі, беруть свої зірочки і по черзі відповідають на питання. Якщо хтось хоче відповісти не на своє питання, нехай висловлює свою думку. Питання можуть бути наступними:

- *Що для тебе означає слово «друг»?*
- *Яким ти себе уявляєш через двадцять років?*
- *Яку основну мету ти переслідуєш в житті?*
- *Який у тебе характер?*
- *Який твій улюблений предмет в школі?*
- *Чи багато у тебе друзів?*
- *Яка твоя улюблена пісня?*
- *Які якості в людині ти цінуєш найбільше?*
- *Чим ти любиш займатися у вільний час?*
- *Чи часто ти сварився?*
- *Чи вмієш ти малювати?*
- *В які ігри ти любиш грати?*
- *Яких людей ти вважаєш кращими друзями?*
- *Що ти любиш більше всього?*
- *На кого б ти хотів бути схожим?*
- *Що для тебе в житті найстрашніше?*
- *Що для тебе повноцінний відпочинок?*
- *Чи легко тебе вивести з себе?*
- *Щасливий ти людина? Чому?*
- *Чи впевнений ти в собі?*
- *Комунікабельний ти людина?*
- *Що може зробити тебе щасливим?*
- *Чи легко ти можеш розплакатися?*

ЗАКОНИ ДИТЯЧОГО ЖИТТЯ В ЛІТНЬОМУ ОЗДОРОВЧОМУ ТАБОРІ:

- Не сумувати, друзів звеселяти.

- Гігієна, спорт і праця завжди ідуть поруч.
- Повітря, сонце і травиця в лузі – ось найкращі наші друзі.
- Тут немає тат і мам, прибери усе ти сам.
- Старших за себе поважай, малюків не ображай.
- Люби і знай свій рідний край.

ЗАКОНИ ВЗАЄМОВІДНОСИН У ТАБОРІ:

- Не забирати чужого, але й не все своє віддавати.
- Не ображайся без причини.
- Самому ні до кого не чіплятися.
- Гратися чесно, а якщо керуєш грою не ображати інших.
- Не дражнитися, не хникати, не вимагати нічого.
- Ніколи не бути замазурою - таких не люблять.
- Частіше посміхатись один одному.

САМОВРЯДУВАННЯ ЯК ФОРМА ОРГАНІЗАЦІЇ ТИМЧАСОВОГО ДИТЯЧОГО КОЛЕКТИВУ

Самоврядування в дитячому таборі – це один з напрямів організації тимчасового дитячого колективу, що забезпечує комплексний виховний вплив на вихованців шляхом їх залучення до підготовки, планування і систематичної участі у справах загону (табору), і є основою їх подальшої активної позиції у дорослому житті.

Під *дитячим самоврядуванням* розуміємо навички повного самообслуговування або звичайний прояв ініціативи й самодіяльності, не пов'язаний із прийняттям та реалізацією управлінських рішень, найчастіше це обмежується тимчасовими рамками, зазвичай одним днем.

Чим можуть займатися діти, будучи в органах дитячого самоврядування:

- організація дозвіллевих заходів;
- проведення конкурсів, виставок різних напрямів і тем;
- ведення загонових куточків, систематичний аналіз деяких рубрик;
- дослідницька робота краєзнавчого характеру;
- створення різноманітних гуртків, товариств, об'єднань, секцій за інтересами;
- сприяння творчій і спортивно-оздоровчій діяльності вихованців тощо.

Приклади ігор на виявлення лідера

«Мотузочка». Для проведення цієї гри візьміть мотузку і зв'яжіть її кінці так, щоб було утворено кільце (довжина мотузки залежить від кількості що

беруть участь у грі дітей). Діти встають в коло і беруться двома руками за мотузку, яка знаходиться всередині кола. Педагог-організатор дає завдання: «Зараз всім треба закрити очі і не випускаючи з рук мотузку, побудувати трикутник». Спочатку виникає пауза, потім хтось з учасників пропонує свій варіант рішення, наприклад, розрахуватися й побудувати трикутник за порядковими номерами і керує діями. Зазвичай ці функції беруть на себе діти з лідерськими здібностями. Гру можна ускладнити: запропонувати дітям побудувати квадрат, зірку, шестикутник.

«Карабас». Для проведення гри дітей розсаджують в коло, разом з ними сідає педагог-організатор, який пропонує умови гри: «Діти, ви все знаєте казку про Буратіно і пам'ятайте бородатого Карабаса-Барабаса у якого був театр. Тепер всі ви – ляльки. Я вимовлю слово «Ка-ра-бас» і покажу на витягнутих руках якусь кількість пальців. А ви, не домовляючись, повинні будете встати зі стільців, причому стільки, скільки я покажу пальців. Ця гра розвиває увагу та швидкість реакції».

У цьому ігровому тесті необхідна участь двох ведучих. Завдання одного – проводити гру, другого – уважно спостерігати за поведінкою дітей. Найчастіше першими встають більш товариські діти, які прагнуть до лідерства. Ті, хто встають пізніше, під кінець гри, менш рішучі. Є й такі, які спочатку встають, а потім сідають. Вони складають групу «щасливих». Безініціативною є та група загону, яка не встає взагалі. Рекомендується повторити гру 4-5 разів.

«Велика сімейна фотографія». Цю гру краще проводити в організаційний період для виявлення лідера, але можна проводити і в середині зміни і використовувати як наочний матеріал в колективі.

Педагог-організатор пропонує дітям уявити, що вони велика родина, і всім разом треба сфотографуватися для сімейного альбому. Необхідно вибрати «фотографа». Він повинен розташувати всю сім'ю для фотографування. Першим з родини вибирається «дідусь»; він теж може брати участь в розстановці членів «сім'ї». Більше ніяких установок для дітей не дається, вони повинні самі вирішити, кому ким бути і де стояти. Роль «фотографа» і «дідуся» зазвичай беруться виконувати прагнуть до лідерства хлопці. Але, однак, не виключені елементи керівництва та інших «членів сім'ї». Буде дуже цікаво поспостерігати за розподілом ролей, активністю-пасивністю у виборі місця розташування. Ця гра, проведена в середині зміни, може відкрити нових лідерів і розкрити систему симпатій і антипатій у групах.

Після розподілу ролей і розстановки «членів сім'ї» «фотограф» рахує до трьох. На рахунок «три!» всі дружно і дуже голосно кричать «сир» і роблять одночасний бавовна в долоні.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ СТЕНД ТИМЧАСОВОГО ДИТЯЧОГО КОЛЕКТИВУ (ЗАГОНОВИЙ КУТОЧОК)

Куточок загону – це художньо оформлена наочна презентація, яка відображає напрями діяльності колективу і окремих його членів, та є своєрідною карткою загону. Куточок загону призначений розвивати активність дітей, різнобічне розширювати знання, допомагати у вихованні гарного смаку, вчити культури оформлення, пробуджувати інтерес до життя свого колективу.

Вимоги до оформлення загонового кутка:

- вчасне виготовлення та систематичне ведення загонового кутка;
- залучення до виготовлення кутка всіх учасників дитячого колективу;
- дотримання естетичних норм;
- доступне і грамотне оформлення інформаційної частини;
- дотримання принципів логічності у поєднанні елементів кутка;
- відповідність ідеї кутка специфіці самоврядування, тематиці зміни;
- наявність всіх необхідних рубрик;
- зручність у доступі ведення кутка і візуалізації;
- активне залучення і мотивація дітей до ведення кутка.

До заїзду дітей у куточку оформлюються нові, тимчасові рубрики, необхідні лише для організаційного періоду:

- це наш табір (історія та стислі данні про табір);
- привітання з приїздом;
- закони табору;
- адреса табору;
- відання-наказ від дітей минулої зміни;
- перші пісні, табірна пісня;
- план на перший день тощо.

В основний період у куточку відображається щоденна діяльність загону:

- підготовка до загонових та табірних справ, свят, заходів, розваг, змагань;
- спортивно-туристична робота;
- участь у творчих конкурсах, оглядах, концертах;
- життя загону;
- мотивація дітей тощо.

В заключний період зміни можливі рубрики: «Як ми жили...» з фотографіями чи думками дітей про табір, «Мої побажання...».

Можливі варіанти назв постійних рубрик загонового куточка:

- Календар визначних дат («Цей день в історії», «Святкуймо разом», «Сьогодні у нас»);

- Назва загону («Знайомтесь: це ми ...», «Наша команда», «Наша тусовка»);
- Кредо загону («Лозунг», «Наш девіз», «Правило загону»);
- Емблема («Логотип», «Герб», «символ»);
- Режим дня.
- Закони і традиції загону («Це повинен кожний знати», «Наша конституція», «Кодекс»);
- План роботи на зміну («Наші справи», «Місія на зміну», «Стратегія»).

Можливі варіанти назв змінних рубрик загонового куточка:

- Путівка дня («Сьогодні», «Сьогодні у нашого багаття», «День до вечора», «Маршрут дня»);
- Книга скарг та пропозицій («Бочка скарг та пропозицій», «Озеро довіри» «Пошта загону»);
- Екран настрою («Наш настрій», Статуси дня», « Шкала емоцій»);
- Оголошення («Скоро в нас», «Анонс дня», «Афіша», «Всяка всячина»);
- Групові змагання («Перегони», «Точно у кільце», «Команди досягають»).

Можливі варіативні рубрики загонового куточка:

- Інформаційні замітки («Новини», «Вам відомо, що...», «Скоро в загоні», «Цікавинки»);
- Вітаємо («Гіп-гіп-ура!!!», «Маестро, музика!», «Цілуємо у щічку»).

У змінній рубриці “*Вітаємо!*” можна вітати дітей не тільки з днем народження чи з перемогою у змаганнях, але й...

- всіх нас з тим, що прокинулися!
- всіх-всіх-всіх з добре прожитим тижнем у таборі!
- всіх з зарядкою!
- з першим дощем у таборі!
- всіх нас з гарним настроєм!
- всіх з останнім днем зміни!
- всіх з батьківським днем!
- всіх з останню неділею у таборі!
- всіх-всіх-всіх з днем Нептуна! тощо.

ОСНОВНИЙ ПЕРІОД ЗМІНИ

Мета основного періоду: утвердження виховної моделі та сприяння розвитку особистості кожної дитини; супровід життєдіяльності тимчасового дитячого колективу і зміцнення позитивних міжособистісних стосунків в ньому через активне залучення дітей до реалізації цілей програми зміни.

Завдання основного періоду:

- згуртувати тимчасовий дитячий колектив;

- підтримувати сприятливий психологічний клімат в загоні;
- реалізувати освітньо-виховні програми дозвілля та оздоровлення;
- забезпечити умови самореалізації;
- створити умови для освоєння дітьми комплексу нових соціальних ролей;
- сприяти розвитку і формуванню у дітей організаторських, лідерських навичок, морально-етичних цінностей та цінностей національно-патріотичного виховання.

Види та форми роботи основного періоду зміни

Основні форми реалізації завдань основного періоду це дозвілєва діяльність дітей (екскурсії, походи в кіно, прогулянки містом, відвідування театрів), спортивно-масова робота, сітка загонових занять та заходи на рівні загону та табору.

Гурткова робота (практична, творча, трудова діяльність) до неї відносять участь в роботі гуртків: «Квілінг», «Чарівний пензлик», «Лялька-мотанка», «Паперові витинанки», «Країна бісеру»).

Екскурсійна та дозвілєва програма включає в себе: виїзди до цирку, театрів, зоопарку, музеїв; концертні програми; відвідування виставок; оглядові екскурсії містом; зустрічі з відомими діячами культури; участь в ігрових програмах.

1. *Участь в самоврядуванні (організаторська, практична діяльність).* Передбачає залучення дітей до організації управлінської діяльності табору. Діти отримують певні повноваження і виконують ряд функцій в системі дитячого самоврядування.

2. *Спортивна робота (фізкультурно-оздоровча діяльність).* Проведення адаптованих до цільової аудиторії спортивних змагань та ігор, естафет, конкурсів, туристичних програм, робота спортивних секцій з футболу, волейболу, баскетболу, флорболу, плавання, тенісу, шахів та шашок.

3. *Таборові, загонові справи (колективно-творча, дослідницька, ігрова).* Виховні заходи різних форм: аукціони, диспути, брифінги, ярмарки, показові програми та конкурси, ділові зустрічі, екологічні десанти, турніри ораторів, дебати, прес-шоу, вернісажі, конкурси творчих робіт, фестивалі соціальних реклам, вікторини, ерудит-шоу тощо, до підготовки і участі в яких, залучаються діти. Такі заходи мають різний зміст та діяльнісну структуру залежно від їх тематики.

Приклади ігор в приміщенні

Гра «Капелюх». Всі учасники придумують по десять слів, пишуть їх на папірцях і кладуть у капелюх. А далі починається найцікавіше: гравці за

обмежену кількість часу по черзі намагаються пояснити, показати або намалювати, що попалися їм слова, а всі інші намагаються вгадати їх. Найуспішніші отримують переможні очки, повагу, славу і медаль на шию.

Гра «Асоціації». Усі сідають у коло, і хто-небудь говорить на вухо своєму сусідові будь-яке слово, той повинен моментально сказати на вухо наступному свою першу асоціацію до цього слова, другий каже третьому, – і так, по ланцюжку, поки слово не повернеться до першого.

Гра «Контакт». Ведучий загадує слово і називає іншим гравцям першу букву цього слова. Приміром, задумано слово катастрофа — перша буква «К». Кожен з решти гравців придумує слово, що починається з цієї букви, і намагається пояснити іншим, що саме він задумав, не називаючи його. Якщо хтось з гравців зрозумів, яке саме слово задумано тим, хто пояснював, то він говорить «Є контакт!» і обидва (пояснюючий і який відгукнувся) починають вголос рахувати до десяти, а потім кажуть кожний своє слово. Якщо слово співпало, то ведучий називає другу літеру слова, і гра триває далі, тільки тепер потрібно придумувати і пояснювати слово з уже заданими початковими літерами. Якщо ж слово не співпало, чи то гравці продовжують намагатися придумати і пояснити нове слово.

Гра «Дженга». З рівних дерев'яних брусочків будується вежа, причому на кожному рівні чергується напрямок укладання. Потім гравці по черзі акуратно витягують по одному бруску і встановлюють його на вершині вежі. Робити все це потрібно дуже акуратно, інакше вежа впаде. Той гравець, в результаті дій якого обвалення сталося, вважається переможеним.

Приклади рухливих ігор на свіжому повітрі.

Гра «Мисливці і качки». На підлозі (землі) креслиться максимально велике коло. Гравці діляться на дві команди, одна з яких, «мисливці», утворює коло, а друга, «качки», стає в середину круга. У команди «мисливців» у руках волейбольний м'яч. За сигналом ведучого «мисливці» вибивають «качок» із круга. «Качки» рятуються від м'яча, ухиляючись і підстрибуючи. Підбита «качка» залишає круг. Гра закінчується, коли в кругу не залишається жодної «качки», після чого команди міняються ролями (мисливці стають качками, а качки – мисливцями), і гра продовжується.

Гра «Каракатиця». Команди вишикувані в колони по одному. Направляючі у вихідному положенні - упор сидячі із зігнутими ногами. За сигналом вони трошки піднімають таз і швидко пересуваються в упорі на руках до протилежної лінії, розташованої на відстані 5-6 м від старту. Як тільки ноги перетнуть фінішну лінію, гравці встають і бігом повертаються назад, стаючи в кінець колони, а рух починають другі учасники.

Гра «Ящірка». Гравці діляться на дві команди, одна з яких йде в круг, а друга залишається за кругом із волейбольним м'ячем. Гравці в крузі шикуються в колону – «ящірку» – на чолі з капітаном і беруть один одного за пояс. За сигналом ведучого гравці, які утворюють коло, перекидають м'яч один одному й намагаються прямим попаданням вибити останнього гравця з колони. «Ящірка» рухається, намагається уникнути удару. Вибитий гравець вибуває з гри. Через 5-7 хвилин команди міняються ролями.

Гра «Картопля». Гравці, що стоять колом, передають волейбольний м'яч верхніми передачами. Гравець, що втратив м'яч або торкнувся до нього двічі, сідає навпочіпки в середину круга. Мета гри — влучним ударом поцілити в сидячого. Якщо влучили, то він виходить із круга, якщо ні — у круг сідає гравець, який промахнувся. Якщо той, хто сидить у крузі, зловив м'яч, не встаючи, то з круга виходять усі, хто сидить у ньому.

БЕСІДА ЯК ФОРМА КОМУНІКАТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ПЕДАГОГА-ОРГАНІЗАТОРА

Бесіда – це організована, цілеспрямована розмова педагога-організатора з дітьми з певної теми, яка складається із запитань, відповідей і суджень. Бесіда є ефективним словесним методом в освітньо-виховному процесі. Бесіда відіграє важливу роль у формуванні світогляду дітей і завжди підпорядкована виховній меті.

Підготовка бесіди.

- при виборі теми бесіди слід опиратися на вік дітей, рівень їх теоретичної підготовки;
- бесіда вимагає від педагога-організатора ґрунтовних знань і орієнтування на темі;
- для бесіди слід готувати достовірний, доступний та цікавий дітям матеріал;
- обов'язковим є підбір різних педагогічних прийомів, форм подачі матеріалу, ігрових методик які б спонукали дітей до активної емоційно-розумової діяльності;
- в процесі підготовки бесіди необхідно розробити план її проведення, виокремити тематичні блоки та визначте спосіб їх подачі для засвоєння дітьми;
- запитання до теми готуються заздалегідь і мають спонукати дітей до обговорення;
- тривалість бесіди залежить від віку дітей: молодший шкільний вік (від 7 до 12 років) – 25-30 хвилин, старший шкільний вік (від 12 до 16 років) – 30-40 хвилин;

- підготовчий етап також передбачає підбір ілюстративний матеріалів, виготовлення таблиць, схем тощо.

Структура бесіди:

- вступна частина – повідомлення теми, її актуальність і необхідність, ознайомлення з назвами тематичних блоків і їх сутністю, розрахована на 3-7 хвилин;

- основна частина – всебічне розкриття суті теми, пояснення змісту невідомих понять, поглиблення в тему за використання наочності, обговорення і перегляд відеоматеріалів, прочитаних творів, статей, зчитування інформаційних повідомлень. Основна частина триває до 35 хвилин;

- підсумкова частина – короткі висновки й узагальнення на основі матеріалу, що розглядався, аналіз виступів, а за потреби їх доповнення чи уточнення підсумки.

ПРОЕКТНІ ТЕХНОЛОГІЇ В РОБОТІ ПЕДАГОГА-ОРГАНІЗАТОРА

Проектна технологія дозволяє створити умови для творчих проектів дітей, розкрити їх багатогранні здібності, що є дуже важливим чинником формування індивідуальних компетенцій, необхідних для успішного життя в глобалізованому суспільстві.

Підхід проекту базується на самостійній дослідницькій, пізнавальній та продуктивній діяльності дітей, результатом якої є здобуття нових знань та навичок, які надалі застосовуються на практиці.

За домінуючим видом проектної діяльності проекти поділяються на:

- дослідження, спрямовані на пошук рішень проблем для прогнозування результатів діяльності, які не можливі в певному діапазоні;

- дослідження, спрямовані на пошук вирішення проблем для прогнозування результату діяльності в певному діапазоні неможливості;

- творчі проекти, орієнтовані на заздалегідь визначений кінцевий результат, не мають обмежень щодо вибору форми презентації та чітко структуровані;

- ігрові проекти передбачають створення ситуації персонажа, зміст якої тиражується розробником проекту, з іншими дітьми, які виконують ролі учасників;

- елементи інформації, призначені для обробки інформації та інформації, яку вона збирає. Ці проекти мають чіткий план процесу підготовки проектної структури;

- практично-орієнтований проект – це опис багатофазної реалізації ідеї на практиці. Такими проектами можуть бути бізнес-плани, дизайн інтер'єру тощо.

Найактуальнішими формами впровадження проектної технології в оздоровчо-оздоровчу практику є конкурси проектів та фестивалі проектів.

Конкурси та фестивалі програми сприяють активній громадянській позиції та призводять до переосмислення поведінки дітей та особистої поведінки в житті та усвідомлення власної відповідальності за результат заходу. Формат презентації проекту - виставка, демонстрація, спливаюча.

Проектну діяльність можна виконувати індивідуально, в групах або парах. Проекти визначаються шляхом прямої та прихованої координації, залежно від того, як надається навчальна підтримка під час процесу підготовки проекту.

Якщо діти не мають досвіду проектної діяльності і навичок, необхідних для роботи над проектом, недостатньо, використовуйте проекти, координовані безпосередньо педагогом-організатором.

Безпосередня координація передбачає наступні дії педагогів:

- познайомитися з дітьми, які беруть участь у проектній діяльності;
- планування заходів з реалізації проекту з дитиною;
- включається в процес відбору інформації, необхідної для проекту;
- створити необхідні організаційні умови для підготовки проекту;
- координувати дії дітей за допомогою звітів, аналізуючи їх діяльність на кожному етапі;
- визначити подання результатів роботи дітей;
- оцінити результати проекту.

Програми з прихованою координацією: педагог-організатор, який постійно залучається до планування та визначення послідовності дій дітей у програмі. Використовуйте цей стиль, якщо дитина має досвід проектної діяльності. У цьому випадку вчитель виступає в ролі модератора, і він повинен опосередковано сприяти конструктивній роботі проекту тими заохоченнями, які він приймає.

Характеристики таких проектів наступні:

- рівноправність педагогів і дітей;
- роль педагога на початку ідеї проекту - спонсора;
- роль педагога під час проектної роботи - консультанта;
- педагог може призначити куратора проекту та обрати його серед дітей;
- педагог не генерує ідеї, а сприймає ідеї дітей.

Алгоритми підготовки та презентації проекту

Проекти є найбільш корисними та важливими, оскільки мають цінний педагогічний та виховний потенціал.

Існують певні алгоритми підготовки та реалізації будь-якого типу проекту.

1 етап. Організаційно - підготовчий:

- при виборі тем враховується напрямок національно-патріотичного виховання;
- продемонструвати зручність і практичну цінність обраної теми;
- визначити мету та завдання проекту;

- сформуувати цілісний план дій для досягнення цілей;
- спрогнозувати результат проекту.

II етап. Виконавчо - діяльнісний:

- формат презентації дизайн-проектів (картини/колажі, зйомка відео, написання пісень/віршів тощо).

III етап. Завершальний:

- презентація результатів проектної діяльності;
- аналіз діяльності членів групи над проектом, підбивання підсумків.

СПОРТИВНО-ТУРИСТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ В УМОВАХ ДИТЯЧОГО ОЗДОРОВЛЕННЯ ТА ВІДПОЧИНКУ

Особливості проведення ранкової гімнастики та дихальної гімнастики

Ранкова гімнастика – комплекс нескладних фізичних норм і сприяє виведенню організму із пасивного стану, готуючи його до активної діяльності.

Регулярне виконання ранкової гігієнічної гімнастики сприяє покращенню збільшенню м'язової сили, покращенню гнучкості, координації рухів, покращенню імунітету.

Умови проведення ранкової гімнастики

- відповідність зовнішнього вигляду дітей – наявність спортивного взуття одягу, головних уборів;
- завчасна підготовка педагога-організатора до проведення ранкової гімнастики: наявність спортивної форми та взуття для вчасної заміни робочої форми;
- розміщення дітей для проведення ранкової гімнастики, дотримання необхідної дистанції;
- використання таких вправ, які відповідають фізичним та віковим можливостям дітей;
- стимулювання дітей до правильного виконання фізичних вправ;
- обов'язкова участь педагога-організатора у проведенні ранкової гімнастики.

Комплекс ранкової гімнастики (орієнтовна схема)

- 1. Ходьба або легковий біг без напруження** (пожвавлення діяльності організму).
- 2. Вправи типу потягування** (виправлення хребта, розправлення грудної клітки).
- 3. Вправи для м'язів ніг** (зміцнення м'язів ніг, покращення кровообігу, присідання чи випади у поєднанні з рухами рук або тулуба)

4. Вправи для м'язів живота та спини (для зміцнення м'язів черевну пресу та спини, збільшення рухомості хребта) - різні нахили вперед і назад.

5. Вправи для рук і плечового поясу – згинання і розгинання рук в упорі лежачи або махами руками (після виконання вправи такого характеру рекомендується потрусити руками, щоб зняти з них напруження).

6. Вправи для бокових м'язів тулуба – нахили вбік, нахили з поворотами навколо осі тулуба із махами рук.

7. Стрибки або біг (покращення обміну речовин в організмі, тренування серця та легень, зміцнення м'язів і суглобів ніг).

8. Вправи для заспокоєння дихання і кровообігу – ходьба, вправи на дихання, розслаблення.

Під час проведення ранкової гімнастики варто пам'ятати!

1. Вправи показуються за схемою : пояснення-демонстрація.
2. Вправи демонструються, застосовуючи правило «дзеркального показу».
3. Вправи виконуються у визначеному темпі: високому, середньому, повільному (в залежності від призначення та складності вправ).
4. Кількість повторень вправ має дорівнювати 4-6-8 повторенням на 4 рахунки, при стрибкових вправах – 12 і більше.
5. При виконанні вправ необхідно стежити за правильним диханням.
6. Не рекомендується виконувати вправи на силу, з великими обтяженнями, статистичного характеру на витривалість.
7. Доречним є використання різних видів вправ : в парах, з предметами (легкі гантелі, скакалка, гімнастична палиця, прапорці, великий м'яч, обруч тощо), без предметів, ігрову зарядку.
8. Усі вправи комплексу повинні бути простими, легкими для засвоєння і виконання, різноманітними й цікавими, виконуватись з великою амплітудою.
9. Ранкова гімнастика має закінчуватися проведенням рухливих ігор на спортивному майданчику, спортивній залі, галявині для ігор тощо (елемент загартування організму).

Дихальна гімнастика забезпечує тренування дихальних м'язів та сприяє відновленню енергетичного запасу всього організму.

Класичний комплекс вправ для дихальної гімнастики

1. На вдих розвести руки в сторони, на видих – повернутися у вихідне положення.
2. Руки знаходяться на поясі. На вдих – підняти плечі, на видих – опустити їх. Дихати ніздрями, силою захоплюючи повітря (техніка дихання – «паротяг»).
3. На вдих підняти руки, переплетені в замок, над головою, на видих руки опустити, зі словом «ХА».

4. На вдих – розвести руки в сторони, видихнути, імітуючи задування нахилиючись вперед.

5. На вдих розвести руки в сторони, під час видиху поплескати по крилах.

6. Зробити вдих та повільний видих правою ніздрею, закривши ліву ніздрею, аналогічну дію зробити лівою ніздрею.

Примітка: вихідне положення вправ – руки опущені вздовж тулуба в положенні стоячи.

СПОРТИВНІ ТА РУХЛИВІ ІГРИ

Рухлива гра є потребою здорової дитини, яка викликає у неї радість і розвиває здатність усвідомлювати свої дії та вчинки, сприяє формуванню внутрішнього ставлення до того, що її оточує. Тобто рухлива гра є своєрідною формою пізнання світу, задовольняє їх потребу у відпочинку, розвивання розвитку духовних і фізичних сил.

Рухливі ігри зазвичай проводяться після ранкової гімнастики або у вільний час.

Види рухливих ігор: сюжетні, безсюжетні, спортивні, народні ігри.

Поради щодо організації та проведення спортивних ігор

1. Перед проведенням гри враховуйте наступні моменти:

- вікову категорію дітей (молодша, середня, старша);
- фізичний розвиток та стан здоров'я;
- місце проведення (спортивна зала, спортивний майданчик, пляж тощо).

2. Перед початком рухливої гри обов'язково чітко і ясно роз'яснюйте хід правила гри, демонструйте приклад.

3. Під час проведення рухливих ігор правильно дозуйте навантаження (чергуйте навантаження з відпочинком, слідкуйте за самопочуттям дітей).

4. Об'єднуйте дітей у групи та призначайте капітана команди чи ведучого за допомогою розрахунку, чи лічилок.

Приклади українських народних ігор

Гра «Баранець». Гру можна проводити на спортивному майданчику або в залі. Обирається «баранець». Решта – його «хвостики». Баранець тримає скакалку або лозинку. Учасники гри утворюють ланцюжок, у якому першим стоїть «баранець». За сигналом «хвостики» починають бігти за «баранцем», а той намагається доторкнутися лозинкою (скакалкою) до останнього в ланцюжку гравця. Для цього «баранець» то прискорює, то сповільнює біг, повертається то праворуч, то ліворуч або й зовсім зупиняється. «Хвостики» намагаються не «відірватися» від свого ведучого й стараються уникнути його дотику. Той, до кого баранець доторкнувся або хто «відірвався» від ланцюжка,

вибуває з гри. Перемагає той, хто найдовше протримався «хвостиком». Потім він стає «баранцем».

Гра «Бездомний заєць». Гравці, крім двох, стають парами у коло (обличчям один до одного), взявшись за руки. Один із гравців – «заєць», другий – «вовк». «Заєць», який тікає від «вовка», ховається в середину пари. Той, до кого «заєць» став спиною, стає «безпритульним зайцем». Якщо «вовкові» вдається догнати «зайця», вони міняються ролями.

Гра «Бій півнів». На землі (підлозі) креслять коло діаметром два метри. Гравців ділять на дві команди, і вони стають у дві шеренги біля кола одна проти одної. Капітани посилають по одному гравцю зі своїх команд у коло. Кожен із цих гравців стає на одну ногу (другу піднімає), руки кладе за спину. За сигналом «півні» починають виштовхувати плечем і тулубом один одного з кола, причому намагаються не оступитись. Кому це вдається, стає переможцем і виграє одне очко для своєї команди. Гра триває доти, поки всі не побувають у ролі півнів. Виграє команда, гравці якої більше разів були переможцями.

Якщо учасник, який перебуває в колі, стає на обидві ноги, його вважають переможеним. Якщо ж під час виштовхування обидва гравці вийдуть з кола, перемога нікому не присуджується, а на їхнє місце стає наступна пара. Під час поєдинку не дозволяється забирати руку з-за спини. Цю гру можна проводити й без розподілу на команди. Гравці за бажанням виходять в середину кола на змагання. Переможець залишається, а проти нього виходить новий гравець, який бажає помірятися силою. Потрібно стежити за правилами гри. Гравцям забороняється виштовхувати один одного руками. Гра сприяє розвитку сил, спритності, кмітливості, здатності до самооцінки, вміння оцінювати сили товаришів, а також вчить наполегливості у досягненні мети.

Гра «Білки, жолуді, горіхи». Дітей розподіляють на трійки. Вони беруться за руки і утворюють кола на всій території майданчика. Кожен гравець у колі дістає назву: «Білка», «Жолудь», «Горіх». Одного з дітей вибирають ведучим. На виклик педагога-організатора «Горіхи!», «Білки!», або «Жолуді!» діти швидко міняються місцями в різних колах, а ведучий намагається зайняти місце в одній із трійок, дістаючи назву гравцям, який вибув. Дитина, що залишився без місця, стає ведучим. Перемагають діти, які жодного разу не були в ролі ведучого.

Гра «Бузьки». Усі учасники гри малюють собі кола діаметром один метр. (можна використати гімнастичні обручі) і стають у них на одній нозі. Ведучий говорить: «Бузьки полетіли!». Всі учасники гри бігають по майданчику, махають «крилами». Учитель забирає одне «гніздо» і говорить: «Бузьки прилетіли!». Всі учасники займають будь-які «гнізда» і стоять на одній нозі. Хто не має «гнізда» і не може стояти на одній нозі – вибуває з гри.

Гра «Виклик номерів». Усі гравці діляться на дві команди і стають в одну шеренгу. У кожній команді вчитель рахує по порядку всіх гравців. Потім називає номер. Гравці, у який цей номер, виконують рухові дії (наприклад, біжать, перестрибують...). Команда, гравець, якої першим виконає рухову дію, отримує один бал.

Гра «Вище землі». Гравці довільно займають місця на майданчику чи у спортивному залі. Вибирають ведучого. За сигналом ведучий намагається догнати когось із гравців і доторкнутись до нього рукою. Цей гравець, до якого доторкнулись, зупиняється і голосно говорить: «Я ведучий!» Щоб не впіймав ведучий, можна стати "вище землі" (тут у пригоді стануть гімнастичні лави, драбини, кінь, козел, перекладина, бруси і т.д.). Стояти «вище землі» можна 5 секунд, потім знову треба перебігати. Коли гравець стає «вище землі», ведучий відходить від нього на два метри і говорить: «Раз, два, три з цього місця зійди!», і гравець має перебігти з цього місця на інше.

ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ З ТИМЧАСОВИМ ДИТЯЧИМ КОЛЕКТИВОМ В ЗАВЕРШАЛЬНИЙ ПЕРІОД ЗМІНИ

Метою завершального періоду є послідовне і логічне завершення всіх розпочатих на зміні напрямків роботи, як організаційних, так і освітньо-виховних. Завершальний період передбачає активну цілеспрямовану аналітичну діяльність педагога-організатора.

Серед завдань педагога-організатора в завершальний період є наступні:

- організація завершальних заходів зі зміни (в тому числі й заходів побутового характеру);
- підсумки життєдіяльності тимчасового дитячого колективу;
- аналіз роботи органів самоврядування;
- оцінка досягнень та особистісного зростання кожної дитини;
- визначення рівня досягнення цілей індивідуального розподілу доручень;
- підведення результатів групових змагань в загоні;
- емоційна підтримка дітей в подоланні кризи «розставання»;
- допомога дітям у плануванні їх діяльності після від'їзду з табору;
- моніторинг рівня задоволення дітей від перебування в таборі;
- оцінка власної професійної діяльності, співпраці з колегами.

Орієнтовний перелік заходів і видів діяльності завершального періоду зміни

«Мапа дружби». *Мета:* закріпити дружні відносини у колективі.

Обладнання : карта України, голочки, стрічка, ножиці, фломастери.

Опис : на карті України учасники відмічають своє місто/селище прапорцем на голочці. Педагог також відзначає стрічкою знаходження табору. Далі кожна з відміток з'єднуються з точкою на карті де відмітив педагог-організатор, і всі лінії наводяться маркером. Після цього розрізається і пов'язується на руку кожному з дітей як символ на згадку.

Очікуваний результат: зміцнення дружби, укріплення зв'язку та єдності створення символу єдності (зав'язана стрічка на руці), який нагадуватиме відпочинок і про те, що сила колективу у його дружбі.

«Гірлянда спогадів». *Мета*: згадати найяскравіші моменти відпочинку та визначити, з яким колективом вони пов'язані.

Обладнання: паперові заготовля фігурок людини, клей, олівці.

Опис: на паперових фігурках діти пишуть ім'я дитини, з якою у неї пов'язані найкращі, або найцікавіші моменти відпочинку у таборі, потім з цих фігурок створюється «Гірлянда спогадів».

Очікуваний результат: соціометрія колективу, створення позитивної та емоційної атмосфери.

«Веселковий пазл асоціацій»

Мета: створити асоціативний ряд поняття «відпочинок», розвивати уяву, мислення.

Обладнання: паперові фрагменти веселки, скоч, маркери, ватман, флеш карт.

Опис: учасники об'єднуються у 7 команд (червоні, зелені, жовті, сині, помаранчеві, блакитні та фіолетові), з'єднуючи заздалегідь роздані їм фрагменти веселки. Після чого пишуть на вже з'єднаному елементі свої асоціації з відпочинком таким чином, аби перша літера асоціації та перша літера кольору збігалися. Наприклад, червоний – чарівно, помаранчевий - позитив, жовтий – жарти, зелений – здивування і т. д. Асоціації можуть бути як позитивні, так і негативні та виражати різними частинами мови : прикметник, іменник, дієслово тощо. Команда перемагає по критерієві кількості та оригінальності.

Очікуваний результат: визначення рівня задоволення у дітей від відпочинку.

Рекомендована література

1. Воронцова Т. В., Пономаренко В. С. та інші. Вчимося жити разом. Посібник для вчителя з розвитку соціальних навичок у курсі «Основи здоров'я» (основна і старша школа). – К. : Видавництво «Алатон», 2017. – 376 с
2. Димитров М. Ф., Копилова Л. Б. Табір починається з вожатого: Навч.-метод. посібник. / М. Ф. Димитров, Л. Б. Копилова – Миколаїв: Атол, 2005. – 206 с.
2. Жабо Т.В., Кузнєцов А. М. Студент-практикант в оздоровчому таборі: Навч. посібник. / Т.В.Жабо.– Кіровоград: Код, 2006. – 156 с.
3. Європейська довідкова рамка ключових компетентностей для навчання впродовж життя (2018 р.) http://ininv.vntu.edu.ua/ukr/index.php?option=com_content&view=article&id=58:23-05-17-news-key-competences&catid=37&Itemid=857
4. Єнін О. В. Є Настільна книга вожатого табору відпочинку: Навч.-метод. Посібник. / О.В.Єнін. – Х. : Вид. група «Основа», 2008. – 128 с.
5. Ігри та розваги для дітей: У допомогу педагогам-організаторам шкіл, літніх оздоровчих таборів, дитячих громадських організацій / Упор. Р.В. Андрієвська, Т.І. Мосейчук. – Житомир, 2000. – 64 с.
6. Концепція Нової української школи <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
7. Лаппо В.В. Методика виховної роботи в літніх оздоровчих таборах: Навчальний посібник / В.В. Лаппо. – Івано-Франківськ, 2012. – 305 с.
8. Літній "Сонцеграй" [Текст] : зб. ігрових програм та метод. рек. з питань організації літнього відпочинку і оздоровлення дітей / авт.-упоряд. В. Ю. Іова, Л. В. Красномоєць. – Кам'янець-Подільський : Абетка, 2000. – 64 с.
9. Літня педагогічна практика в оздоровчих таборах: [методичний посібник / укл. Н. В. Казакова]. Хмельницький: вид-во ХГПА, 2009. – 96 с.
10. Марафон дитячого дозвілля [Текст] : навч.-метод. посіб. / Л. О. Дубровська [та ін.] ; ред. Л. О. Дубровська ; Ніжинський держ. ун-т ім. Миколи Гоголя. - Ніжин : Видавництво НДУ ім.М.Гоголя, 2007. - 315 с.
11. Методичні рекомендації з педагогічної практики (в літніх оздоровчих таборах)/ Укладачі Т. С. Гужанова, Н. Ю. Рудницька – 2-ге вид., перероб. і доп. – Житомир, 2019 – 40 с.
12. Настенко Н. В. Барви сонячного літа / Н. В. Настечко, О. К. Цоков. –П., 2003. – 98 с.
13. Оздоровча та фізкультурно-спортивна робота у літньому таборі: навч. посіб. / Міністерство України у справах сім'ї, молоді та спорту; Всеукраїнський

центр фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх» / О.М. Ванджура (уклад.). – Т.: Горлиця, 2008. – 232 с.

14. Організація відпочинку та оздоровлення дітей: концепції, технології, досвід / [Биховська О. В., Горбинко В. М., Петрочко Ж. В. та ін.]. – К.: Державний інститут проблем сім'ї та молоді, 2004. – 208 с.

15. Організація дозвілля дітей у літньому таборі [Текст] : ігри, конкурси, розваги / І. Л. Холковська ; Вінницький держ. педагогічний ун-т ім. Михайла Коцюбинського. – Вінниця : ВДПУ ім. М.Коцюбинського, 2008. – 256 с.

16. Подаруймо дітям усі барви літа [Текст] : навч.-метод. посібник з питань оздоровлення та відпочинку дітей / ред. Н. Гиса, О. Жук. - Т. : Підручники і посібники, 2004. – 64 с.

17. Практичний інструментарій професійної діяльності педагогічних кадрів у дитячих закладах оздоровлення та відпочинку (з досвіду роботи ДП «Український дитячий центр «Молода гвардія»): навчально-методичний посібник. Вид. 2-е, доповнене і перероблене / А. Г.Вольчева, О. О.Давидова, Н. В.Щубелка, О. В.Костюніна / упор. А. Г.Вольчева. – Одеса: ВМВ, 2016. – 200 с.

18. Тренінгове заняття «Кроки до успіху» / <https://naurok.com.ua/treningove-zanyattya-kroki-do-uspihu-251251.html>

19. Ігри для дітей у таборі. Ігри для дітей у літньому таборі / <http://owoman.com.ua/igri-dlya-ditej-u-tabori-igri-dlya-ditej-u-litn-omu-tabori>.

20. Цікаві конкурси в літньому пришкольному таборі. У літньому таборі / <https://tahobaza.ru/uk/interesnye-konkursy-v-letnem-prishkolnom-lagere-v-letnem-lagere-konkursy/>

IX. Інформаційні ресурси

1. https://teacher.at.ua/publ/poradi_vozhatomu/43-1-0-8014
2. <http://ped-kopilka.com.ua/letnii-lager/chto-neobhodimo-znat-vozhatym.html>
3. <https://vseosvita.ua/news/pravyla-povedinky-ditei-pid-chas-litnikh-kanikul-41665.html>
4. http://irbis.zu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_11/cgiirbis_64.exe
5. https://osvita.ua/legislation/pozashk_osv/55627/

ДОДАТКИ

Додаток А

ВІКТОРИНА «В ГОСТЯХ У КАЗКИ»

«Казка — свіжий вітер, що роздмухує вогник дитячого мислення й мови», — писав Василь Сухомлинський. У кожній казці, навіть у найменшій та дуже простій, живе народна мудрість і суспільна мораль. А ви любите читати казки?

Завдяки казкам ми пізнаємо світ не лише розумом, але й серцем, вчимося любити світ навколо себе, бути добрими та справедливими. Казка таїть у собі вічні людські цінності, тому так важливо вчитися читати між рядків.

Ця казкова вікторина стане в пригоді вчителю молодших класів. Цікаві запитання допоможуть дітлахам зрозуміти, наскільки добре вони знають українські та іноземні казки. Отож, поділіть клас на дві команди та влаштуйте справжнє змагання ерудитів!

Відгадай, якщо зможеш!

Запитання-тести. За кожну правильну відповідь — один бал.

1. Хто з'їв Колобка?

- Білосніжка.
- Баба – Яга.
- Лисичка.

2. Ким насправді був маркіз Карабас?

- Людожером.
- Сином мірошника.
- Котом.

3. Якою стравою частувала Журавля Лисиця з казки «Лисичка та Журавель»?

- Борщем.
- Кашею.
- Медовою пахлавою.

4. На якому дереві Івасик-Телесик ховався від Змійви?

- На сосні.
- На яворі.
- На дубі.

5. Що замість ягнятка поклали старенькі в мішок лисичці з казки «Лисичка з качалочкою»?

- Качечку.
- Курочку.
- Собаку.

6. Як вовчисько втратив свій хвіст?

- Хвіст відмерз під час риболовлі в ополонці.

- Відрубали селяни.
- Відгризли собаки.

7. Яке яєчко знесла курочка діду й бабі?

- Простеньке.
- Золотеньке.
- Червоненьке.

8. Як звали мишенят із казки «Колосок»?

- Чіп і Дейл.
- Чук і Гек.
- Круть і Верть.

9. По що пішла мама-коза із казочки «Семеро козенят»?

- По капусту.
- По молоко.
- По морозиво.

10. Що робила дівчина, коли дід з бабою спалили її гніздечко?

- Пряла кужіль.
- Втекла в ліс.
- Лаялася.

11. Хто останнім прийшов на допомогу в казці «Ріпка»?

- Кішка.
- Мишка.
- Внучка.

12. Куди побігла Оленка з казки «Гуси-лебеді»?

- В ліс по гриби.
- На вулицю гуляти.
- З дівчатами по ягоди.

Відповіді до вікторини «Відгадай, якщо зможеш!»

1. Лисичка.
2. Сином мірошника.
3. Кашею.
4. На яворі.
5. Собаку.
6. Відрубали селяни.
7. Золотеньке.
8. Круть і Верть.
9. По молоко.
10. Пряла кужіль.
11. Мишка.
12. На вулицю гуляти.

З якої це казки?

А зараз пропоную відгадати, з яких казок взяті наступні цитати. За кожну правильну відповідь — один бал.

1. А в лисиці було чотири дочки та один син. То стара лисиця на влови пішла, а дітям наказала півника глядіти та окріп гріти.

2. Сховалися за клунею і раптом бачать — виходить з їхньої хати дівчина з коромислом: така красуня, така красуня! Тільки що кривенька.

3. Мишенята було тільки й знають, що танцюють та співають. А півник удосвіта встане, всіх піснею збудить та й до роботи береться.

4. Ні, дідусю, я й не пила, я й не їла: тільки бігла через місточок та вхопила кленовий листочок, тільки бігла через гребельку та вхопила водиці крапельку, — тільки пила, тільки й їла!

5. Уліз і той. Уже їх шестеро, уже так їм тісно, що й нікуди. Коли це тріщать кущі, вилазить ведмідь.

6. Котики й віддали їй грудочку сиру, щоб вона розділила. Лисичка переломила грудочку сиру надвоє, а далі й каже: «Ні, цей шматочок — більший, треба порівняти!» — та й над'їла один шматочок.

7. Пішла вона, та знов до того вулика, та вже так, що мало в ньому залишилося. Вертається додому. Ведмідь прокинувся та й питає:

— Ну, як же твого хрещеника звать?

— Та Серединкою.

А ведмідь:

— Оце ж таки, які в твоїх хрещеників ім'я чудні!

8. Прибігає зайчик назад та й хвалиться:

— Ховайтеся, казала лисичка, бо він як прийде, то розірве нас!

9. Ведмідь тоді його хап за бік, давай смолу віддирати. Віддирав, віддирав та й зав'яз зубами, ніяк і не вирве.

10. — Агов, хлопче, а чого тобі тут треба? Битися чи миритися?

— Де то вже миритися — битися!

Відповіді до вікторини «З якої це казки?»

1. Котик і Півник.

2. Кривенька качечка.

3. Півник і двоє мишенят.

4. Коза-Дерева.

5. Рукавичка.

6. Лисичка-суддя.

7. Лисичка-кума.

8. Пан Коцький.

9. Солом'яний бичок.

10. Котигорошко.

Слова-підказки

Відгадай казку за опорними словами. За кожну правильну відповідь — один бал.

1. Стріла, брати, жаба, невістки.
2. Верба яра, зернятко, бичок, церква, князенко.
3. Сани, Лисичка, риба, дід, вовк.
4. Гарбуз, бал, мачуха, черевичок.
5. Поліно, черепаха, ключ, золоті монети.

Відповіді до вікторини «Слова-підказки».

1. Царівна-жаба.
2. Золотий черевичок.
3. Лисичка-сестричка і Вовк-панібрат.
4. Попелюшка.
5. Буратіно.

Відгадай казкового героя

Ведучий описує казкового героя, не називаючи його імені. Команди намагаються відгадати, про кого йдеться. За кожну правильну відповідь — один бал.

1. Маленький дідок, сам зморщений, а борода зелена аж по коліна. І хатка в нього зелена, і в тій хатці усе зелене: і стіни, і лавки. І жінка в нього зелена, і діти, сказано — все-все... А за наймишок у нього мавки — такі зелені, як рута!..

2. Він — повненький, самовпевнений чоловічок, що має незвичайну здібність літати. Варто йому покрутити гудзика на животі, як на спині відразу заводиться хитромудрий моторчик.

3. Понад усе на світі вона полюбляє теревенити. Де що почує, зразу всім розтріпає язиком, ще й своє щось придумас.

4. Жила колись в одному селі маленька дівчинка, та така красуня, що кращої за неї, мабуть, ніхто й не бачив. Мати любила її до нестями, а бабуся ще більше. Добра бабуся пошила для внучки червону шапочку, яка була їй так до лиця, що дівчинку всі почали звати...

5. Вона була ніжна і прозора, немов пелюстка троянди, з очима синіми, ніби глибоке море... Дивною дитиною була вона — така тиха, задумлива... Сестри її захоплювалися різними дивовижними речами, які потрапляли сюди з розбитих кораблів, а вона, крім своїх племінних червоних квітів, схожих на сонце, поставила в своєму куточку лише одну прекрасну мармурову статую. Це був

чудовий хлопчик з білого чистого мармуру, що опинився на дні моря з якогось загиблого корабля.

Відповіді до «Відгадай казкового героя».

1. Лісовий цар Ох.
2. Карлсон.
3. Язиката Хвеська.
4. Червоною Шапочкою.
5. Русалонька.

Від кого телеграма?

Увага-увага! Казкові герої не змогли залишити своїх казкових справ, аби особисто завітати на вікторину, тому надіслали термінові повідомлення. Та от біда: поштар Печкін переплутав конверти. Ваше завдання — здогадатися, від кого ці телеграми.

1. «Вибачте, не змогла приїхати, отруїлася яблуком і заснула...»
2. «Дуже засмучена, мишка випадково розбила моє яєчко, прийти не зможу».
3. «Моє гусенятко десь забарилось, на жаль, прилетіти не зможу».
4. «Цьогорічний врожай аж надто великий, ніяк не витягнемо ріпку з землі, прибути не зможемо».
5. «Катаюся на спині вовка. Його побили, тому будемо не скоро...»
6. «Маю термінову справу — закопати золоті монети та виростити грошове дерево. Ви вже якось без мене».

7. «Чекаю дощу, буду разом з другом, але не знаю, коли».

Відповіді до вікторини «Від кого телеграма?»

1. Білосніжка.
2. Курочка Ряба.
3. Івасик-Телесик.
4. Дід та баба з казки «Ріпка».
5. Лисичка із казки «Лисичка-сестричка та Вовк-панібрат».
6. Буратіно.
7. Вовчеля з мультфільму «Капітошка».

СЦЕНАРІЙ «ВОГНИК ЗНАЙОМСТВ»

I. Організаційний момент. Привітання.

Нам сонце промені простягає крилаті,
Як птахи доброзичливих вістей.
Ми раді вас у таборі вітати
Сьогодні наших дорогих гостей.

Доброго дня, шановні друзі! Бажаю вам сьогодні гарного настрою і хорошого відпочинку на нашій ігровій програмі «Вогник знайомств».

Рефлексія настрою **«Чарівний пензлик настрою»**

- Щоб перевірити який у вас настрій давайте проведемо вправу «Чарівний пензлик настрою». Ви будете по черзі вставати і говорити.

«Мій настрій кольору, тому що».

II. Знайомство з вожатими та дітьми

Вправа «Снігова куля».

Всі учасники стають або сідають по колу. Ведучий називає своє ім'я і якусь свою якість, додатково характеризуючи себе. За умовами гри якість повинна починатися на ту ж букву, що і ім'я. Наприклад: Сергій, сміливий. Завершує її перший гравець, який повторює все почуте.

Вправа «Ми народилися під однією зіркою».

Кожна дитина повинна знайти серед всіх присутніх людей, які народилися в ту ж (або максимально близьку) дату. З цією метою діти можуть голосно питати один у одного про день народження або провести швидке анкетування. Як тільки пари (або групи) утворилися, їх учасникам необхідно швидко розповісти один одному про себе все, що вони вважатимуть за потрібне. Головне, щоб інформації було якомога більше. Перемагають ті діти, у яких співпадає дата народження або різниця буде найменшою (1 серпня - 5 серпня), або ті, хто зможуть розповісти про своїх партнерів максимально багато з того, що вони дізналися за гру.

Вправа «Це я!»

Вожатий голосно задає питання, а той дитина, який відносить його до себе, відповідає: «Це я!» Вожатий задає як серйозні, так і смішні питання, наприклад:

- Хто любить собак?
- Хто народився в рік дракона?
- Хто має братика чи сестричку?
- Хто любить читати фантастику?
- Хто любить грати у футбол?

Вправа «Зорепад»

Заздалегідь заготовлюються зірочки з питаннями. Перший вожатий пропонує дітям закрити очі і уявити, що на небі зорепад, в цей час другий вожатий розкладає перед кожною дитиною по одній зірочці. Діти відкривають очі, беруть свої зірочки і по черзі відповідають на питання. Якщо хтось хоче відповісти не на своє питання, нехай висловлює свою думку. Питання можуть бути наступними:

- Що для тебе означає слово «друг»?
- Яким ти себе уявляєш через двадцять років?
- Яку основну мету ти переслідуєш в житті?
- Який у тебе характер?
- Який твій улюблений предмет у школі?
- Чи багато в тебе друзів?
- Ти сваришся з батьками і з якого приводу?
- Яка твоя улюблена пісня?
- Які якості в людині ти цінуєш найбільше?
- Чим ти любиш займатися у вільний час?
- Часто ти сваришся?
- Чи вмієш ти малювати?
- У які ігри ти любиш грати?
- Яких людей ти вважаєш найкращими друзями?
- Що ти любиш найбільше?
- Любиш ти читати?
- На кого б ти хотів бути схожим?
- Що для тебе в житті найстрашніше?
- Що для тебе повноцінний відпочинок?
- Легко тебе вивести з себе?
- Впевнений ти в собі?
- Комунікабельна ти людина?
- Що може зробити тебе щасливим?
- Чи Легко ти можеш розплакатися?
- Скоро ти забуваєш, якщо когось образив?

Гра «Конкурс акторів»

Запрошуємо дівчат з ім'ям Марина.

Потрібно сісти на стілець так, як сідає:

- модниця
- дуже втомлена людина
- бджола на квітку
- квочка на яйце

Гра «Пілоти».

Запрошуються 4 учасники, чиє ім'я починається на літеру «В». Кожен отримує альбомний лист. Потрібно за короткий проміжок часу зробити з паперу літачок і запустити його. Чий літачок приземлиться якнайдалі, той і перемагає.

Гра «Знайди свою команду».

У наступній грі я пропоную дівчатам з ім'ям Дарина зібрати собі команду, з 5 чоловік. Але не просто команду, а людей, у яких було б щось спільне. Це може бути й одяг, і день народження, і любов до чогось і т. п. Якщо завдання зрозуміло, то поки звучить мелодія, ви повинні зібрати свою команду.
(Учасники представляють свою нову команду)

III. Заключна частина.

Ось і закінчується, друзі, наш вогник знайомств. Щоб ви швидше запам'ятали як кого звати ви отримаєте значки з іменами. Сподіваюсь, що наш захід допоміг вам краще пізнати один одного, знайти однодумців, повеселитися.

До нових зустрічей!

ГРА-КВЕСТ «Я люблю Україну»

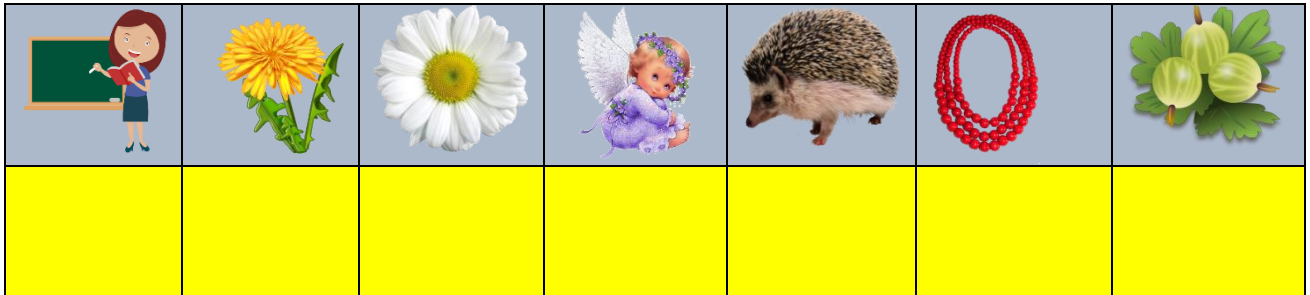
Мета: поглибити знання дітей про Україну, вчити правильно висловлюватись, робити висновки; розвивати мовлення, мислення, увагу, творчі задатки дітей; виховувати патріотичні почуття, любов до рідного краю.

Хід квесту

– Отже, ми починаємо наш квест!

А щоб дізнатися тему квесту, потрібно пограти в гру.

• Гра «Вгадай слово за першими літерами малюнків»

(Учитель, кульбаба, ромашка, ангел, їжак, намисто, агрус)

- Так, вірно, Україна!
- Як ви вважаєте, про що піде мова?
- Як ви розумієте значення слова Україна?

Так – це наша Батьківщина – ненька зі своєю історією, добротою, красою, садами та полями, над якими вільно та грайливо у безхмарному блакитному небі пролітають лелеки. Це найдорожча і найрідніша земля, де ми народилися, де живуть наші батьки, рідні. Ми її так любимо!

• Сьогодні у нас будуть наступні станції

Наш маршрут (слайд)

1. Пазли. Карта України
2. Українська мудрість
3. Славетні українці
4. Танцювальна
5. Поетична
6. Знавці України
7. Музична

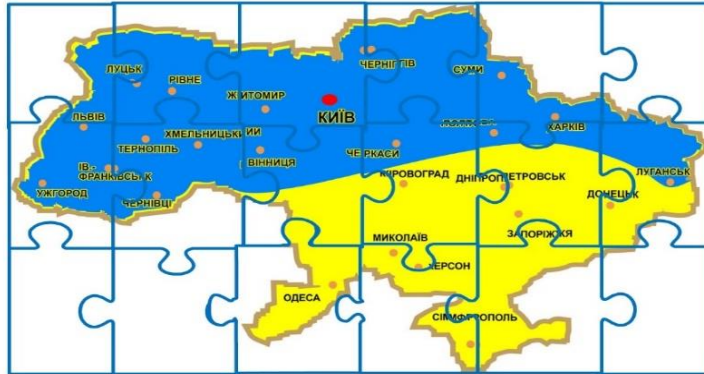
• Вручення маршрутного листа

Педагог-організатор: Зараз ви отримаєте маршрутні листи і вирушите по станціях. Якщо на станції ви правильно виконаєте завдання, отримаєте частинку карти України. В кінці квесту зберете всю карту.

Утворення груп.

1 зупинка. Пазли. Карта України

Я пропоную вам відкрити карту України, склавши пазл.

Перевірка виконаного завдання. *(Отримання смайликів)*

Додаткові запитання (додаткове сердечко).

Що в Україні най – най... .

Найбільша річка ... (Дніпро).

Найбільше місто ... (Київ).

Найвища гора ... (Говерла).

Найглибше озеро ... (Синевир).

Молодці! *(Отримання додаткових смайликів)*

2 зупинка. Українська мудрість.

Гра «Склади пару»

Кожен українець добре знає історію та традиції свого народу. Спробуємо свої сили та дамо відповіді на запитання.

1. Без верби і калини ... (вилетить не спіймаєш)
2. Слово не горобець... (коле сердечко)
3. Птицю пізнати по пір'ю, а людину ... (нема України)
4. Праця годує, а... (по мові).
5. Гостре словечко ... (лінь марнує)
6. Хочеш їсти калачі, ... (не сиди на печі)

Додаткові запитання.

(Назвіть, які моря є на Україні? Гори? Найбільші міста? (Одеса, Київ, Львів, Харків)

- Чудово впорались! *(Отримання додаткових смайликів).*

Переходимо до наступного завдання.

3 зупинка. Славетні Українці

- Українська земля багата також талановитими людьми. Скільки поетів та художників, спортсменів та співаків прославляють Батьківщину на рідних теренах та в усьому світі.
- З'єднайте портретами українських діячів з їх прізвищем та ім'ям.

Тарас Шевченко	Ліна Костенко	Леся Українка
		

Перевірка виконаного завдання (Отримання смайликів)

Додаткові запитання

Про що говорить дата 24 серпня (День незалежності України)

Урочиста пісня держави – це?

Який куц є народним символом України?

Гарна робота! (Отримання додаткових смайликів.)

Ми маємо ким пишатися і ким гордитися. Можливо і ви своїми досягненнями прославите нашу країну. Отримання букв. Виконаємо наступне завдання.

4 зупинка. Танцювальна

Фізкультхвилинка «Україна, ми твоя надія»

<https://www.youtube.com/watch?v=8HvWHkDLDqM>

5 зупинка. Поетична

Завдання: Зібрати слова у вірші. Для цього нам треба згадати усі голосні звуки українського алфавіту.

Люб*ть *кр*їн*, як с*нц* л*біть,

як в*тер, і тр*ви, і в*ди...

В г*д*ну щасл*в* і в р*дості мить,

л*б*ть у г*дину негоди.

6 зупинка. Знавці України

Вікторина (за кожен вірну відповідь група отримує наліпку).

- Яке місто є столицею нашої держави? (**Київ**)
- Державні символи України?
- Як називається найбільша річка України? (**Дніпро**)
- Назвіть моря України. (**Чорне море, Азовське море**)
- Що являє собою герб України? (**Тризуб**)
- Якого кольору державний прапор України? (**Синьо-жовтий**)
- Область, в якій ми проживаємо. (**Харківська**)
- Який куш вважають народним символом України? (**Калина**)
- Яка мова в Україні є державною? (**Українська**)
- Найвідоміша пісня України. (**Щедрик**)

Педагог-організатор:

Для нас вона в світі єдина, одна,
як очі її ніжно-карі...

Вона у зірках, і у вербах вона,
і в кожному серця ударі,
у квітці, в пташині, в кривеньких тинах,
у пісні у кожній, у думі,
в дитячій усмішці, в дівочих очах
і в стягів багряному шумі...

7 зупинка. Музична

Рефлексія. Колективне виконання пісні «Україна – це ти».
(<https://www.youtube.com/watch?v=076EyPEVWuU>)

Заключна частина

Вправа «Оплески»

Підведення підсумків – визначення групи переможців.

На цьому наш урок дійшов кінця. Дякую за увагу.

Заключне слово педагога-організатора

Україна – європейська держава, вона живе за адресою: галактика Чумацький Шлях, Сонячна система, планета Земля, Східна півкуля, континент Євразія, частина світу – Європа. Але для нас з вами вона набагато ближче. Де? Ось тут у нашому серці.

ПЛАН РОБОТИ НА ДЕНЬ В НЕГОДУ

1. Зустріч дітей	08.00 - 08.15
2. Організаційна лінійка в приміщенні «Доброго ранку, табір!»	08.15 - 08.30
3. Зарядка в приміщенні	08.30 - 08.45
4. Гігієнічна перерва	08.45 - 09.00
5. Сніданок	09.00 - 09.30
6. Малюнок «Моя казка»	09.30 - 10.00
7. Свято « В гостях у казки чарівної»	10.00 - 11.00
8. Проведення ігор (в приміщенні)	11.00 - 12.00
9. Перегляд відеофільму «Українські народні казки»	12.00 –12.45
10. Гігієнічна перерва	12.45 - 13.00
11. Обід	13.00 - 13.45
12. Підсумки робочого дня загону	13.45 - 14.00

Ігри в негоду (в приміщенні)**«Знавці прислів'їв»**

- Зробив діло, (гуляй сміливо).
- Сім раз відмір , (і один раз відріж).
- Не кажи «гоп», (поки не перескочиш).
- Не плюй у криницю, (бо схочеш водиці).
- Хто спішить, (той людей смішить).
- Готуй сани влітку, (а віз – взимку).
- Не копай ями іншому, (бо сам у неї впадеш).
- Рання пташка росу п'є, (а пізня – сльози ллє).
- Пташка красна своїм пір'ям, (а людина – ділом).
- Літо збирає, (а зима з'їдає).

«Вузлики»

Учасники роблять коло і беруться за руки, при цьому руки однієї людини повинні бути поєднані з руками різних людей. Завдання: не розриваючи рук, розплутати вузол і зробити коло. Вправа дає можливість брати участь всім у виробленні спритності.

Конкурс «Маестро»

Оголошується конкурс на краще виконання веселої мелодії. Виконання здійснюється на пустих пляшках поставлених в ряд, допоміжний інструмент – спиця. Після кожного конкурсу журі підводить підсумки і оголошує переможця.

«Інтелектуальна пантоміма»

Завдання: показати загадане команді слово за допомогою рухів. Для конкурсу можна обрати слова певної тематики – тематична пантоміма (10 слів).

Тема «Спорт»: ворота, олімпіада, м'яч, медаль, секундомір, баскетболіст, чемпіон, шолом, канат, суддя.

Тема «Їдальня»: суп, ложка, скатертина, апетит, тарілка, пиріг, паштет, холодильник, салат, цукерка.

Тема «Професії»: лікар, стоматолог, конюх, прибиральниця, начальник, балерина, космонавт, спортсмен, пілот.

Додаток Д

СЦЕНАРІЙ СПОРТИВНОЇ ЗАГОНОВОЇ ГРИ

Гра проходить у вигляді естафет між командами

1 естафет. «Передача прапорців».

В командах розподіляються на перший-другий. Перші номери розміщуються у дві колони поряд. Другі напроти них на відстані 20-25 метрів. Перші номери стартують, в них прапорці. За сигналом діти біжать до других номерів своїх же команд, які у цей час стартують, і передають партнерам прапорці, а самі стають замикаючими в колонах других номерів. Одержавши прапорці, другі номери біжать до перших номерів своїх команд, на старті передають їм прапорці і стають в кінці їхніх колон.

Команда, яка раніше закінчить таке переміщення номерів – перемагає.

2 естафета «Естафета з обручами».

Дві команди за сигналом (по одному від кожної команди) біжать до фінішної прямої. На бігу потрібно пролізти крізь обруч, а потім другий обруч підняти над головою, покласти на підлогу. Залишивши обручі, гравці повертаються на старт, минаючи обручі, що лежать на дорозі. Перемогу здобуває команда, гравець якої раніше буде на старті.

3 естафета «Звивиста доріжка».

Перед учасниками розкладені прапорці на відстані 4-5 кроків один від одного. З кожної команди гравець веде м'яч ногою вздовж ряду прапорців, по чергово огинаючи їх: один ліворуч, інший праворуч. На зворотному шляху гравець робить те саме. Якщо зіб'є прапорець, має покласти його на місце і продовжувати гру. Хто виконав швидше, той переможець.

4 естафета.

Кожен з гравців повинен пронести м'яч, який зажатий між колінами, підстрибуючи до фінішу і назад.

5 естафета «Перестрибни через канаву».

Крейдою проводиться дві паралельні лінії на відстані півметра одна від одної — це «канави». За 5 метрів шикуються команди. Учасники гри повинні з зав'язаними очима перестрибнути цю «канаву», не наступивши на лінію. Виграє та команда, в якій більшість школярів зуміли виконати це завдання.

6 естафета «Естафета з м'ячем».

Капітани команд по черзі кидають м'яч своїм товаришам (першому, другому і т. д.). Зловивши м'яч і віддавши його капітанові, гравці займають місце позаду своєї команди. Виграє та команда, в якій раніше першим буде знову той, хто починав гру.

7 естафета «Тік-так».

Коли лунає 1 свисток, команда «Ромашка» кричить «тік», 2 свистки – «Дружба» – «так». Спочатку відгукуються правильно, а потім помиляються. Перемагає та команда, яка найменше помилилась.

8 естафета «Пояс».

Гравці шикуються один за другим. На відстані 3-5 метрів від них стають дві дівчинки. Кожна з них тримає пояс за кінець, так щоб інший кінець звисав. За сигналом ведучого перші з команд підбігають до дівчат, підхоплюють звисаючі кінці поясів, швидко намотують пояси собі на талію і відразу ж розмотують. Потім це ж повторюють товариш, які стоять за ними. Ті в свою чергу передають естафету наступним, а самі стають на їхні місця. Перемагає та команда, гравці якої швидше намотають, розмотають пояс.

За кожен вид естафети присуджується команді – переможцю 5 очок.

ПІСНІ ТА МУЗИЧНІ ІГРИ, АКТУАЛЬНІ В ЛІТНЬОМУ ТАБОРІ*Десь тут була подоляночка*<https://youtu.be/ypmM7PnqKjs>

Десь тут була подоляночка,
 Десь тут була молодесенька,
 Тут вона сіла, тут вона впала,
 До землі припала
 Личка не вмивала, бо води не мала.
 Ой устань, устань, подоляночко,
 Ой устань, устань молодесенька
 Вмий своє личко, личко біленьке
 Біжи до Дунаю бери молоденьку
 Бери ту, що скраю
 Десь тут була подоляночка,
 Десь тут була молодесенька,
 Тут вона сіла, тут вона впала,
 До землі припала
 Личка не вмивала, бо води не мала.

Киця кицюня<https://youtu.be/znLHOOpEwE>

У маленькій, у хатині
 На тепленькій кожушині
 Хтось дрімає, хтось муркоче,
 Спозаранку спатки хоче.
 Увесь вечір, цілу нічку
 Не зімкнула вона вічки,
 Зашукала хитру мишку,
 Натрудилась вона трішки.

Приспів:

Киць-киць-киць-киця, киця-кицюня,
 Мур-мур-мур-мурка, мурка-манюня,
 Киць-киць-киць-киця, киця-кицюня,
 Мур-мур-мур-мурка, мурка-манюня.
 До обіду, до смачного
 Вона є завжди готова,
 Ніжно лапка личко мие
 Ще й зарядку зробить шия,
 Киця любить, киця мріє,
 Що матуся їй налиє
 Білу-білу і густеньку
 Ту сметанку смачненьку.

Приспів...

День проходить, день минає,
Киця хвостиком махає
І знов чекає нічку,
Щоб піймати сіру мишку.
У маленький, у хатині
На тепленькій кожушині
Хтось дрімає, хтось муркоче,
Спозаранку спатки хоче.

Приспів...

Канікули - Ура!

Коли учитись гірко і голова болить,
Не радує п'ятірка і двійка не страшить,
Напевно, то канікули спішать уже до нас:
Всі дивляться у вікна і не впізнати клас!

Канікули, канікули!
Радіє дітвора.
До нас ідуть канікули,
До нас ідуть канікули,
До нас ідуть канікули!
Канікули, ура!

Довкола все змінилось: притих гучний дзвінок
І крейда тяж втомилась від наших помилок.
Чекають дива в школі дорослі і малі
Нам за ніч всім до волі, пробачте вчителі!

Канікули, канікули!
Радіє увесь клас!
Ми просимо вас, канікули,
Ми просимо вас, канікули,
Ми просимо вас, канікули,
Щоб виручили нас!

Ганяє хтось футбол, хтось спить до десяти.
Відпочиває школа від гаму, суєти.
Завдання заховали в журнали на столі,
"Нарешті, дочекались!" - радіють вчителі!

Канікули, канікули!
Радіє дітвора.
До нас ідуть канікули,

До нас ідуть канікули,
 До нас ідуть канікули!
 Канікули, ура!
 Канікули – Ура!

Школа

<http://ukr-pisnya.org/item/K0702-11>

Я щоранку мов кручі в омут
 Пориною у вир шкільний.
 Відпочинок, далекий спомин
 У неспиннім путі моїм.

Приспів:

Школа - це дитинства несміливі кроки,
 Це веселі друзі, шлях до майбуття!
 Школа - це перерви, школа - це уроки,
 "Школа" називається так моє життя! | (2)

Ти від вересня і до травня
 Нас тримаєш у класах своїх.
 Та не було б літо жаданим
 Без уроків твоїх складних.

Приспів.

Хай горить в твоїх вікнах світло,
 Хай лунає веселий сміх.
 Твої двері високі привітно
 Хай відчинені будуть для всіх!

Приспів.

Моя Батьківщина

<http://ukr-pisnya.org/item/K0703-5>

Моя Україна, Поділля моє,
 В намисті з калини й шипшини.
 Де сонечко вранці з-за лісу встає,
 Це рідна моя Батьківщина (2р.)
 Я ніжну ромашку до вуст прикладу,
 В траві що росте по коліна,
 Суничку духмяну і м'яту знайду,
 Це рідна моя Україна, Це рідна моя Україна

Моя Батьківщина рідна,
 Як сад на весні розквітла,
 Як очі волошки сині
 На рідній моїй Батьківщині.

Де верби купаються в тихім ставку,
 Де з вітром говорить ліщина,
 Де хвилі грайливо срібляться в Бугу,
 Це рідна моя Батьківщина. Це рідна моя Батьківщина.
 Де квітнуть дерева в розкішнім саду,
 Де пісня батьків наших лине,
 Де друзів я ширих, де радість знайду,
 Це рідна моя Батьківщина. Це рідна моя Батьківщина.

Булька

<https://www.pisni.org.ua/songs/8364001.html>

Буль-буль-буль-буль!..
 Буль-буль-буль-буль!..

Вилізаю з носика
 В песика Бурмосика,
 А у бегемотика
 Вилітаю з ротика.
 Звуть мене всі буль,
 Буль-буль-буль-буль!..

Приспів:

Булька! Булька!
 Я - весела булька!
 Кругла, наче кулька,
 Бульбашка! Я - булька!

Мої сестри - бульки,
 Родом із каструльки,
 В гості запросила
 Тітонька із мила.
 Звуть її всі буль,
 Буль-буль-буль-буль!..

Приспів.

В морі рибки тюльки
 Теж пускають бульки:
 Буль-буль-буль...
 А старенький рак
 Булькає ось так:
 Буль-буль-буль...
 І поважний морж
 Робить це також:
 Буль-буль-буль...
 А тепер бігом

Булькаєм разом!
Приспів.

Буль-буль-буль-буль!..
 Буль-буль-буль-буль!..
 От така я булька!
 Буль-буль-буль-буль!..

Ходить Гарбуз по Городу

<https://www.pisni.org.ua/songs/432434.html>

Ходить Гарбуз по Городу питається свого Роду
 Ой чи живі чи здорові Всі Родичі Гарбузові!

Обізвалась Жовта Диня Гарбузова Господиня
 Іще живі та здорові Всі Родичі Гарбузові!

Обізвились Огірочки Гарбузові Сини-Дочки
 Іще живі та здорові Всі Родичі Гарбузові!

Обізвалася Морквиця Гарбузова Сестриця
 Іще живі та здорові Всі Родичі Гарбузові!

Обізвились Буряки Гарбузові Свояки
 Іще живі та здорові Всі Родичі Гарбузові!

Обізвалась Бараболя а за нею і Квасоля
 Іще живі та здорові Всі Родичі Гарбузові!

Обізвався Старий Біб я іздержав увесь Рід
 Іще живі та здорові Всі Родичі Гарбузові!

Ой ти Гарбуз ти Перистий із чим Тебе будемо їсти?
 Миску пшона кусок сала от до Мене вся приправа!

Навчальне видання

Укладачі:

Неля РУДНИЦЬКА

Інна КОНОВАЛЬЧУК

Тетяна ШАНСКОВА

Методичні рекомендації
з виробничої літньої педагогічної практики
для здобувачів вищої освіти
Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність 013 Початкова освіта

Видавництво Житомирського державного університету
імені Івана Франка
10008, м. Житомир, вул. Велика Бердичівська, 40
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи: ЖТ № 10 від 07.12.2004 р.
електронна пошта (E-mail): zu@zu.edu.ua